

Res samo Gorenje?

»Svetu sledi le Gorenje.«
 »Na največjem svetovnem sejmu gospodinjske opreme Domotehnica so ostali jugoslovanski proizvajalci bele tehnike pokazali bore malo.« Tak precej bombastični naslov in fleš je objavilo ponedeljkovo delo 20. februarja k prispevku njihovega dopisnika iz Bonna Marjana Sedmaka. Vse bi bilo v redu in prav, saj piše ugledni novinar izključno o proizvajalcih bele tehnike, in to Iskra ni, res pa je tudi to, da so izdelki bele tehnike, podobno kot vsi drugi, sestavljeni iz elementov in podsestavov, prav tu kaj pa je Iskra s tovarnami v Železnikih in Idriji med vidnejšimi evropskimi in svetovnimi proizvajalci. Pač, pralni stroj ali npr. sesalec za prah brez srca, motorja, ne bosta delovala, pa čista še tako lepa.

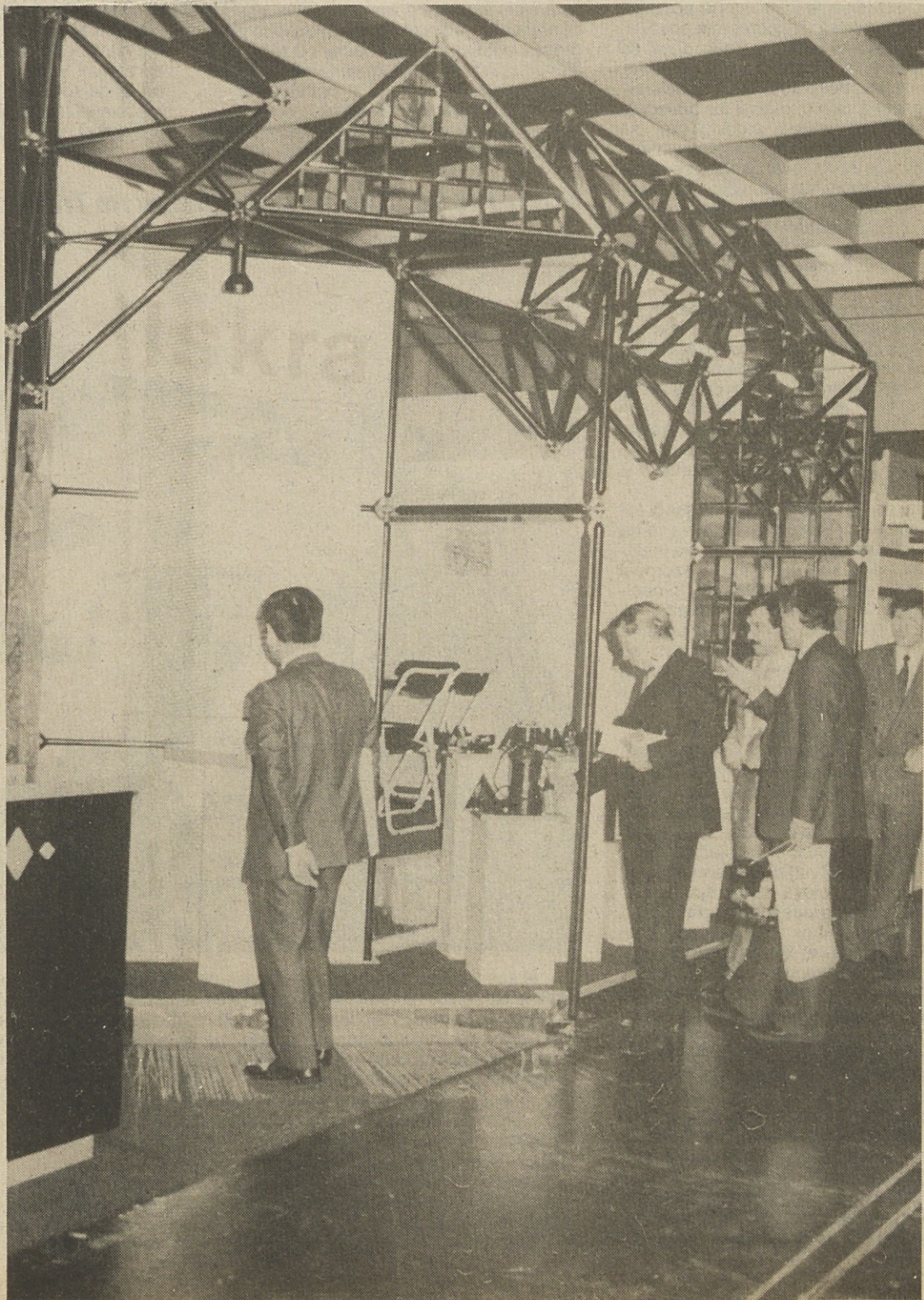
Prav zato so v Železnikih in Idriji gotovo upravičeno užaljeni zaradi poročila iz Kölna v Delu, tudi za to, ker v tem članku ni bilo o Iskri niti besedice. Morda je k temu »prispevkomogla« tudi neiznajdljivost tistih Iskrašev, ki dopisniku Dela niso hoteli ali znali do povedati, da Domotehnica ni le sejem končnih izdelkov pač pa tudi elementov zanje. Vse kaže, da mu tudi niso znali razložiti, da prav Elektromotorji in Rotomatika ustvarjata kar tretjino celotnega Iskrinega konvertibilnega izvoza. Pa tudi tega ne, da se številni najbolj bleščeči in priznani evropski gospodinjski aparati vrtijo s pomočjo Iskrinih elektromotorjev.

Seveda pa v Iskri nikomur niti na misel ne pride, da bi zmanjševal oz. podcenjeval dosežkov Gorenja, priznanega velenjskega koncerna, ki je s svojimi izdelki še vedno daleč pred domačo konkurenco. Nanj smo Slovenci lahko samo ponosni. Zaradi celovitosti tega zapisa tudi ne bosta odveč naslednja podatka: Iskra je prodala lani Gorenju za 90 milijard (novih) dinarjev elementov in podsestavov, Gorenje pa je izvozilo, skoraj izključno na konvertibilno tržišče, za 250 milijonov dolarjev.

Lado Drobež

Iskra

Na najpomembnejši specializirani svetovni sejmski prireditvi gospodinjske opreme Domotehnici sodeluje Iskra že vrsto let, in sicer predvsem s programom električnih motorjev za vgradnjo v izdelke bele tehnike. (Besedilo in foto LD)

Preseči tehno-birokratsko poslovanje

Kadri — generator nadaljnega Iskrinega razvoja • Prestrukturiranje mišljenja in vodenja — nelahka naloga • Ljudje so tisti, ki bodo spreminjali

Gre za nekaj nametanih misli z druge seje Odbora za kadrovske-socialne zadeve in izobraževanje, kjer so njegovi člani sprejeli nekaj zanimivih predlogov in priporočil, ko so obravnavali plan kadrovske dejavnosti za leto 1989. Jože Godec, član Poslovnega odbora SOZD Iskra je že v uvodu poudaril, da bo zaposlovanje in razporejanje povezano z rastjo produktivnosti dela tako, da se bo število zaposlenih znižalo za štiri odstotke, izboljšala izobrazbena struktura zaposlenih, dvignila splošna raven znanja ter povečala izkoriščenost delovnega časa. Torej so glavni cilji kadrovske dejavnosti v letošnjem letu omejevanje zaposlovanja delavcev brez strokovne izobrazbe, vzpodbujanje zaposlovanja strokovnjakov, večje vlaganje v kadre in znanje z dograjevanjem vseh oblik izobraževanja, pospeševanje strokovnega razvoja delavcev in motivacijskih instrumentov itd.

Torišče dejavnosti pomeni projekt IKAR (sistem spremljanja razvoja kadrov v Iskri), ki bo katalizator za vse druge aktivnosti. V okviru projekta bodo največ pozornosti namenili izpeljavi poslovnih šol (prva in druga sta že zaključeni), ki bi letos zajele približno tristo Iskrinih vodilnih delavcev. Že za tretjo in četrto šolo bodo program temeljito obnovili na osnovi pripomb in predlogov udeležencev iz prvih dveh šol.

V letošnjem letu bodo skušali preseči togost sedanjega sistema nagrajevanja in ga integrirati kot sestavni del spremljanja in usmerjanja razvoja kadrov. Večjo pozornost bodo posvetili uporabi instrumentov in načinov pristopa ocenjevanja individualne ali skupinske učinkovitosti ter dodelave sistema horizontalnega napredovanja. Pri tem bo čedalje pomembnejša vloga vodje z glavno nalogo usmerjanja in povezovanja delavcev za dosego postavljenega cilja.

Za nujno vzpostavljanje mostu med strokovnimi delavci in delavci na kadrovskem področju, bi letos vpeljali kadrovske koordinatorje. Gre za relativno novo kadrovske funkcije, ki v delovni organizaciji usmerja strokovni kadrovski razvoj. Kadrovski koordinator naj bi imel dostop do ključnih informacijskih virov, delal naj bi v pisarni »odprtih vrat« nadzoroval, svetoval in koordiniral bi izvajanje kadrovskih procesov, katerih nosilci so vodje osrednjih strokovnih področij. Zato bo potrebno tudi izdelati sistem izobraževanja in usposabljanja vodij za njihovo vlogo v kadrovski funkciji, s posebnim poudarkom na spremljanju in usmerjanju razvoja kadrov.

Pomemben sestavni del razvoja kadrov je tudi selekcija, kriteriji in načini pristopa ter ustrezen kadrovski informacijski sistem. Zato bo del aktivnosti na tem področju usmerjen v to problematiko in se bo navezoval na projekt razvoja kadrov, drug pomembnejši del pa bo usmerjen v koordinacijo in spremljanje kadrovskih pojavov v okviru Iskre.

S pridobitvijo novih prostorov bo lahko Iskrin Kljub študentov zaživel v večji meri. Zato bo potrebno novelirati vsebino in način de-

lovanja Kljuba z večjo usmerjenostjo v potrebe Iskre in skladno s pristopom zgodnjega kadrovanja, saj po besedah Jožeta Godca, Klub študentov pomeni zgodnjo obliko usmerjanja najsposobnejših kadrov.

V razpravi so prisotni dokaj kritično izpostavili slab in zastarel sistem delitve osebnih dohodkov in priporočili, da je potrebno v programu dejavnosti natančneje obdelati problem motivacije tako materialne, kot vseh drugih oblik. Temeljiteje je potrebno doreči sistem horizontalnega napredovanja strokovnih delavcev in kot so predlagali člani odbora, je potrebno program vodenja povezo-

vati s programom nagrajevanja strokovnjakov.

Udeleženci seje so tudi poudarili, da Iskri strahovito primanjkuje poslovnih znanj, hkrati pa vodilni delavci, ki morajo razmišljati o prenosih znanj, ne obvladujejo znanj iz tujih jezikov. Večina prisotnih je na seji menila, da mora program dejavnosti za letošnje leto doreči tudi to področje.

Člani odbora so se v nadaljevanju seje na kratko seznanili z gibanjem osebnih dohodkov v Iskri in fluktuacijo v lanskem letu pa z odlivom znanja iz Iskre. Pri slednjem so menili, da morajo delovne organizacije celovito spremljati vzroke za odhod strokovnjakov, hkrati pa so predlagali, naj o tej problematiki razpravlja tudi delavski svet SOZD Iskra na eni izmed naslednjih sej.

VŽ

Novi prostori Kluba študentov na Tržaški v Ljubljani

»Ne samo načelno poudarjanje pomena štipendiranja se kaže v nadpovprečno velikem deležu študentov glede na vse delavce Iskre. Ta delež znaša že skoraj 1 študent na 10 delavcev, medtem ko pa je ta delež v Sloveniji 1 študent na 28 delavcev. Tudi sorodne SOZD, oz. DO imajo ta razmerja precej nižja. Kadrovske zaledje je dokaj dobro (čeprav ne pri vseh DO), poskrbeti pa moramo, da se nam ne bodo naši študenti iz kakršnihkoli razlogov (tudi naše brezbriznosti, podcenjevanja njihovega znanja) preusmerili iz Iskre. Očitno je, da bo največ potencialnih članov Kluba iz vrst bodoče tehnične inteligence (predvsem elektrotehniške, računalniške, naravoslovno-matematične in strojne usmeritve), od družboslovnih ved pa ekonomska usmeritev. Dosedanja tradicija Kluba potrjuje to domnevo. Naša želja je, da razširimo program dejavnosti in naredimo Klub zanimiv za čim širši krog študentov.

Delo v Klubu naj bi potekalo bolj strokovno, razširiti bi ga torej morali predvsem na študente navedenih usmeritev (sedaj prevladujejo le elektrotehnične), vpeljati delo v sekcijah, pridobiti mentorje, ki bi vsebinsko povezovali in usmerjali delo. Dejavnost v Klubu bi bila osredotočena pretežno na študente fakultet.« (Iz Plana kadrovske dejavnosti za leto 1989)

Povabili so nas na slavnost ob pomembnem proizvodnem dosežku

V Danfossu 100-milijonti kompresor — v idrijski Iskri blizu 10-milijonti motor zanj

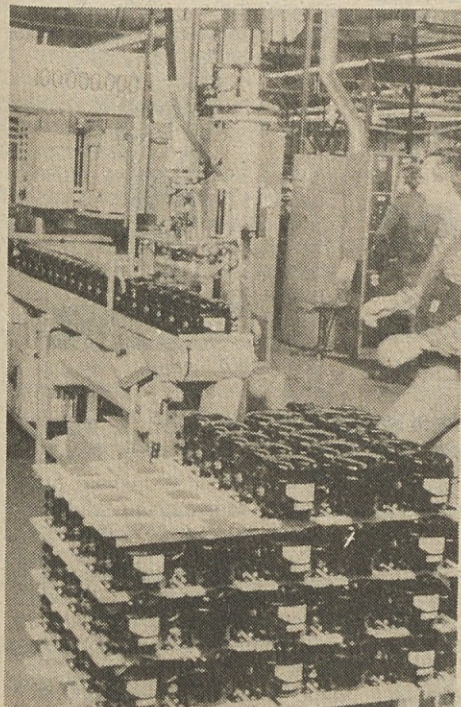
V Danfossovi tovarni kompresorjev v obmejnem nemškem mestu Flensburgu so pred dnevi izdelali 100-milijonti kompresor. Na priložnostno slavnost so v svetovno tovarno kompresorjev povabili številne predstavnike podjetij, ki s tem proizvajalcem že vrsto let sodelujejo pa tudi novinarje iz 10 evropskih držav. Srečanja so se udeležili tudi idrijski Iskraši, ki skupaj z Gorenjem že 18 let plod-

no sodelujejo z Danfossom. V Danfossovem koncernu, ki ima številne tovarne domala na vseh celinah sveta, bo letošnje leto ne samo v znamenju 100-milijontega kompresorja, ampak tudi 6-milijontega kompresorja, sestavljenega v črnomaljskem Gorenju in 10-milijontega elektromotorja, kolikor jih je naša Iskra skorajda že naredila za potrebe tega svetovnega izdelovalca kompresorjev. Danfoss je skupaj z ameriškim Rotorexom Iskri Rotomatiki letos naročil za 50 odstotkov več kompresorskih elektromotorjev. Lani smo jih v Idriji za omenjeni firmi izdelali 2 milijona, letos pa bo treba tema kupcema poslati 3 milijone tovrstnih elektromotorjev, da bi lahko v celoti izpolnili vsa naročila. Zato smo se v našem delovnem kolektivu odločili za popolno izkoriščenost strojnih zmogljivosti, prerazporeditev nekaterih delavcev iz strokovnih služb v proizvodnji in za uvedbo tretje izmene.

Z omenjenimi ukrepi smo v kratkem času uspeli povečati dnevno proizvodnjo z 8.000 kompresorskih elektromotorjev decembra lani, na 9.500 elektromotorjev januarja letos. Za februar smo si zastavili cilj, da na štirih linijah v treh izmenah izdelamo med 11 do 12.500 kompresorskih motorjev na dan. Občutno večja proizvodnja bo zahtevala seveda tudi dodatno delovno silo, ki pa si je v tako kratkem času ne moremo zagotoviti. Zato smo se odločili, da proizvodnim delavcem priskočijo na pomoč tudi za-

posleni v strokovnih službah. Slednji najmanj enkrat na mesec ob svojem rednem delu pomagajo v proizvodnji. Zaradi lažjega komuniciranja s poslovnimi partnerji povsod po svetu in časovnih razlik med njimi smo začeli razmišljati še o postopnem uvajanju drsliivega delovnega časa za delavce v strokovnih službah.

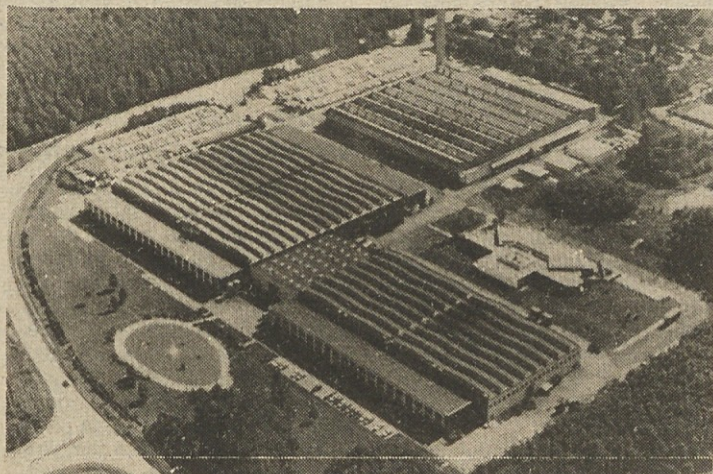
F. Šemrl

Proizvodna linija, na kateri so v kompresorje vgradili že blizu 10 milijonov elektromotorjev, narejenih v Rotomatiki.

Ob izdelanem 100-milijontem kompresorju je zbranim predstavnikom poslovnih partnerjev in sredstev obveščanja iz 10 evropskih držav spregovoril generalni direktor kompresorske grupe Danfossa gospod Hans Jorgen Gustavsen.

Danfossova tovarna kompresorjev v Flensburgu, kjer so pred dnevi izdelali 100-milijonti kompresor.

V našem delovnem kolektivu bo v kratkem izdelan 10-milijonti elektromotor in za polovico povečana proizvodnja na tako imenovani »Danfossovi« in »ameriški« linijama.

Velik posluh za funkcionalno izobraževanje

Nekdaj velik odliv znanja iz Videomatike • Fluktuacija strokovnega kadra je pred tremi leti dosegla že petnajst odstotkov • So bili vzroki v neatraktivnosti programa ali v nizkih osebnih dohodkih? • Danes — dokaj uspešno rešili težave • Vse več strokovnjakov (predvsem mladih) ostaja v tovarni • Lanska fluktuacija visoko izobraženega kadra v celotni Iskri kar dvanajstodstotna, v Videomatiki pa le petodstotna.

Videomatiko, kjer je zaposlenih nekaj manj kot tisoč delavcev, so pred nekaj leti pestile velike težave na kadrovskem področju. Kadrovske delavci so jih skušali reševati na različne načine, od pospeševanja izobraževanja ob delu, dobre štipendijske politike do priprav sistema nagrajevanja po delu. O uspehih na tem področju, ki so vidni predvsem v lanskem letu in prvih mesecih letošnjega leta, smo se pogovarjali z vodjo kadrovske službe Videomatike Danilom Zormanom.

Velik razkorak med dejansko in zahtevano izobrazbo

V preteklih letih so se delavci Videomatike kar na veliko izobraževali ob delu, čeprav po besedah Danila Zormana, iz tega ni bilo posebnega učinka. Tudi motiv za tovrstno izobraževanje je vse bolj usihal, saj ni bilo bistvene razlike med osebnimi dohodki pred in po končanem izobraževanju. Bistveno boljše rezultate so dosegli v lanskem letu, ko je izobraževanje ob delu zaključilo deset delavcev (večina višjo in visoko stopnjo izobrazbe in eden magisterij). Kadrovske delavci skušajo nekako stimulirati to usposabljanje, saj je v tovarni kar šestdeset odstotkov priučenih delavcev, toda za sedaj poteka to

bolj spontano, na osnovi individualnih motivov in perspektiv osebnega razvoja. Velik problem je tudi v dokaj opaznem razkoraku med dejansko in zahtevano izobrazbo delavcev v tej Iskri tovarni. Slednje bodo skušali rešiti z novim sistemom nagrajevanja po delu, ki ga trenutno pripravljajo. S temi v zvezi bi ta sistem uvedel neke vrste prisilo, saj bodo delavci, ki ne bodo v določenem roku končali izobraževanja, razporejeni na tista delovna mesta, ki ustrezajo njihovi dejanski izobrazbi.

Večji pomen funkcionalnega izobraževanja

Medtem, ko se druge Iskrine delovne organizacije danes srečujejo z odlivom znanja, so se s tem problemom v Videomatiki ukvarjali pred leti. Vzroke za fluktuacijo strokovnega kadra, ki je dosegla že petnajst odstotkov, so po mnenju Danila Zormana, iskali v nižjih osebnih dohodkih, v slabših pogojih dela in pomanjkljivi opremljenosti razvojnega oddelka pa tudi v videnjih perspektive lastnega razvoja. Lani je bila fluktuacija strokovnjakov le pet odstotna, saj so vzroke zanjo v vseh teh letih skušali na nek način odpraviti (čeprav se še vedno ne

MASKOTA KADROVSKO SPLOŠNEGA PODROČJA, Kako izgleda kadrovske delavce in delavka po petih letih dela v našem sistemu, avtor: Boris Oblak

morejo pohvaliti z velikimi osebnimi dohodki; povprečna plača v januarju je bila nekaj čez milijon dinarjev). K zmanjšanju odhoda strokovnjakov so morda pripomogli tudi dobro organizirani evaljni seminarji (ki jih prej niso imeli) in dobro pripravljena doba delavcev. Iz razvojnega oddelka pa se je v lanskem letu funkcionalno usposabljal dvajset delavcev na področju raziskav in razvoja.

Letos prek šestdeset štipendistov

V Videomatiki imajo dokaj dobro razvito štipendijsko politiko. Letno štipendirajo od 60 do 70 štipendistov po večini tehnične smeri. Z mladimi bodočimi delavci tudi nenehno sodelujejo, pripravljajo srečanja in spremljajo njihov strokovni razvoj. Študentom tehničnih smeri ponudijo tudi določene razvojne naloge, ki jih le-ti obdelujejo, tovarna pa jih tudi dodatno materialno stimulira. Po opravljenih izpiti se študentje takoj zaposlijo in pripravljajo

diplomsko nalogo v času pripravništva, kjer imajo dva mentorja: iz tovarne in s fakultete. Slednje predstavlja tudi uspešen povezovalni element med Videomatiko in fakultetami, saj kot pravijo v Videomatiki, sta se to sodelovanje in izmenjava praktičnih in teoretičnih izkušenj v preteklosti zelo dobro izkazala.

Na pobudo štipendistov pa so se na elektro področju aktivno vključili tudi v mednarodno izmenjavo študentov.

Zmanjšali zaposlovanje

V smislu druge strateške točke Iskrine sestavljene organizacije, so tudi v Videomatiki zmanjšali zaposlovanje. Lani je bila ta številka 33 delavcev — predvsem na račun naravne fluktuacije. Tudi za letošnje leto načrtujejo podobno, s tem da bo v okviru zmanjšanja zaposlovanja zaobsežena predvsem nekvalificirana delovna sila.

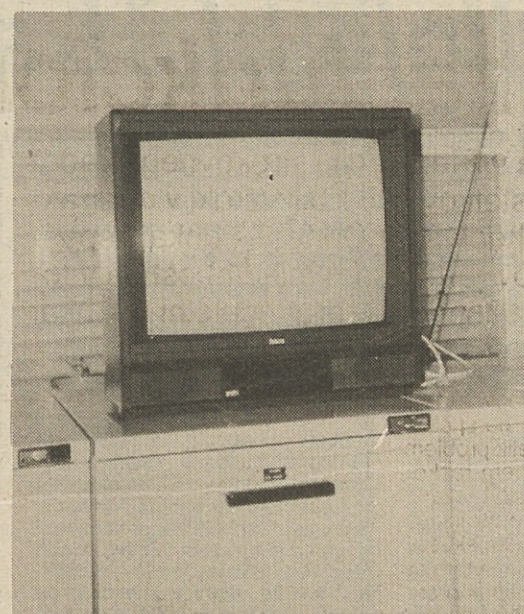
Srečali pa so se tudi z minimalnimi tehnološkimi in ekonomskimi presežki delavcev, ko so letos zmanjšali fizični obseg proizvodnje. Toda ta manjši problem (deset delavcev) so rešili na neboleč način, predvsem z naravnimi fluktuacijami. Dvajset delavcev pa so »posodili« Elektromotorjem v Železnikih, kar so dokaj dobro in hitro izpeljali in tudi delavci so dejstvo, da se vsak dan vozijo na delo v Reteče, dokaj razumno sprejeli. S takšnim načinom reševanja presežkov bodo v Videomatiki, kot pravijo, še nadaljevali, saj imajo na tem področju tudi dobre izkušnje iz preteklosti.

Nov sistem nagrajevanja

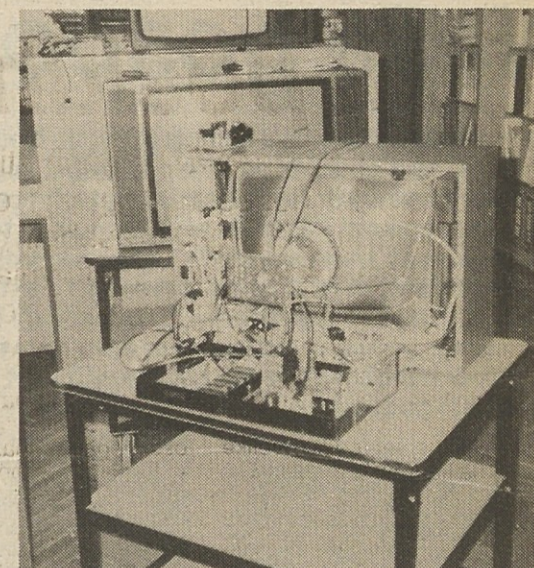
V Videomatiki so se že lansko leto lotili novega sistema nagrajevanja po delu, ki ga bodo letos dali v javno razpravo. Za sedaj povejmo le to, da bodo z novim sistemom skušali odpraviti kar nekaj težav, ki so bile prejšnjega leta prisotne na kadrovskem področju. V prenovljenem, dokaj stimulativnem sistemu bo večji poudarek na horizontalnem napredovanju, izobraževanju pa vodenju in odgovornosti, veliko bolj so definirana in priznana funkcionalna znanja pa samostojnost, ustvarjalnost in učinkovitost delavcev, ki ne bo odvisna samo od njihove individualne uspešnosti, pač pa tudi od uspešnosti tovarne in posameznih področij.

O samem sistemu nagrajevanja pa bomo v glasilu še poročali, ko bo v celoti dodelan in sprejet med delavci.

VZ

Eden izmed nove generacije televizijskih sprejemnikov, ki ga boste že v letošnjem letu lahko kupili v naših trgovinah

Proizvajalci trdijo, da je katodna cev z ravnimi robovi bolj modna muha, kot pa izboljšava. Toda povpraševanje po takšnih ekranih je vse večje, zato je potrebno tudi »drobovje« televizijskega aparata prilagoditi takšni obliki ekrana.

Nove generacije televizijskih sprejemnikov kmalu v prodaji

Iskraši v Videomatiki v letošnjem letu napovedujejo nove, sodobnejše televizijske sprejemnike. Oblikovno in funkcionalno naj bi bili zanimivejši za našega in tujega kupca. Njihov nadaljnji, toda kot pravijo dosegljivi cilj pa je digitalizacija.

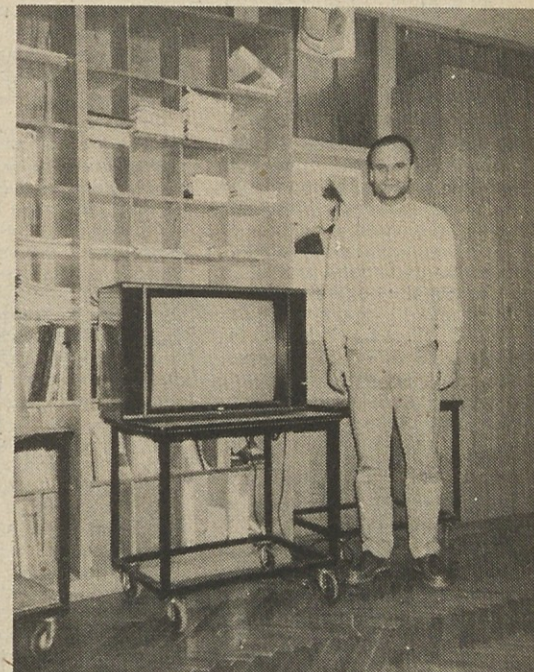
Delavci Videomatike, ki so bili prvi proizvajalci televizijskih aparatov v Jugoslaviji, skušajo slediti razvojnemu trendu na področju televizije, toda kot je dejal direktor razvojnega področja Tomaž Bajuk, se v svetovnem merilu težko približujejo nosilcem razvoja. Ta je skoncentriran v nekaj velikih centrih, ki tudi v velikoserijsko proizvodnjo diktirajo tempo na tem področju. Iskraši pa s proizvodnjo dvesto tisoč črno-belih in šestdeset tisoč barvnih televizijskih aparatov na leto, zelo težko parirajo največjim svetovnim proizvajalcem. Zato so tudi bolj izvozno usmerjeni v države v razvoju in vzhodne dežele, medtem ko so s črno-belimi televizijskimi aparati dokaj dobro konkurenčni tudi na konvertibilnem tržišču (zahodni proizvajalci skorajda ne izdelujejo več črno-belih televizorjev!). Ob dejstvu, da se domači trg vse bolj zapira, bodo morali tudi Iskraši v Videomatiki iskati načine za večjo izvozno naravnost. Ta pa bo nedvomno odvisna tudi od razvoja tega skorajda najpopularnjšega množičnega medija. Koliko pa bodo konkurenčni ob najsodobnejših trendih sploščenih televizijskih ekranov pa bo odgovoril čas in pripravljenost na spremembe in na njihovo hitro prilagajanje delavcev v tej Iskri delovni organizaciji.

V letošnjem letu napovedujejo množico novih izdelkov na področju televizije. Usmerjeni so v razvijanje novih funkcij televizijskega sprejemnika, kot so teletekst, direktni priključki za računalnik, videorekorder itd. V smislu svetovnih smeri, se tudi pržanski televiziji bistveno povečuje radij zaslona, robovi katodne cevi pa postajajo vse bolj ravni.

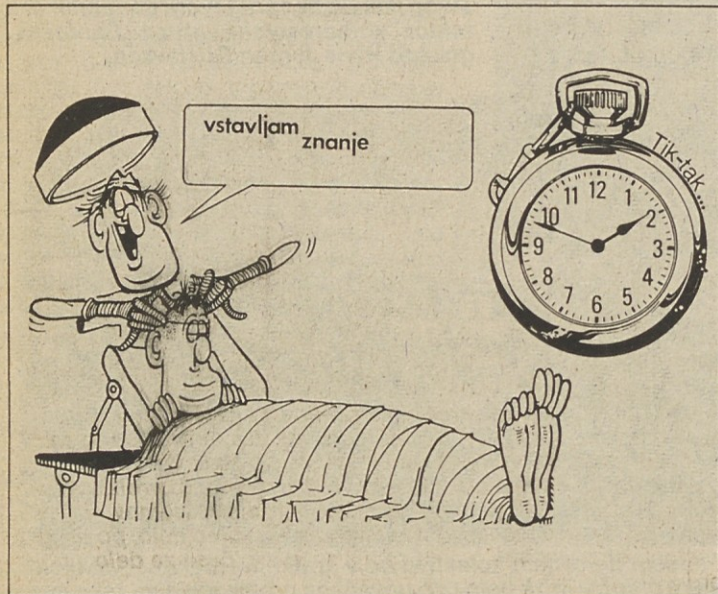
V razvojnem oddelku, kjer je zaposlenih 28 delavcev, se trenutno ukvarjajo z dvema velikima projektoma — z razvojem dveh različnih ohišij. Po be-

sedah Tomaža Bajuka, je danes težko napovedati, kateri projekt bo v prihodnosti v proizvodnji bolj zanimiv. Odločili se bodo po zaključeni razvojni fazi, ko bodo oba koncepta tudi preizkusili v proizvodnji (mi pa bomo o tem poročali v našem glasilu).

VZ

Glavni problem razvojnega področja v Videomatiki je v »cepljenju na dve smeri: ker je pač razvojni oddelek v sami tovarni, se razvojniki ukvarjajo z dnevnim vzdrževanjem proizvodnje in odpravljanjem različnih problemov, ki se povsem ne nanašajo na razvojno delo, po drugi strani pa jim ostaja premalo časa za delo v tm. bazičnem razvoju.

Naše gospodinje bi štrajkale...

Marsikatera slovenska kuhinja bi ostala hladna, nabirali bi se kupi neoprane posode in perila, skratka podrli bi se trije prislovični vogali hiše, če bi naše življenjske sopotnice obiskale pravkar končani sejem Domotechnica v Kölnu, mestu, ki, ko smo že pri ženskah, slovi po znameniti Kolonjski vodi. Seveda pa ne samo po znanem 4711. Ne nameravamo omalovaževati truda nekaterih jugoslovanskih firm, zlasti ne Gorenja, ki je v Jugoslaviji še vedno daleč pred drugimi, seveda pa zlasti ne naših dveh tovarn elementov za belo tehniko, torej Elektromotorjev iz Železnikov in Rotomatike iz Idrije, (saj sta na motor-skem programu med vodilnimi v svetu). Toda na dlani je, in to je na Domotechnici zbdlo v oči tudi nepoznavalec, da nam razviti svet uhaja tudi na tem, preprostemu človeku najbližjem področju.

Morda smo naredili v uredništvu našega tednika v zvezi s sejmom kar dve napaki: prva je bila verjetno že v tem, da so poslali na sejem novinarja, mene, in ne kakšne mojih kolegic. No, to napako lahko opravičimo s časovno ne preveč odmaknjem pripetljajem deklet iz Iskre, ko so v najetem apartmaju v avstrijskem smučarskem središču Schlading »odkrile« kar nekaj manjših gospodinjskih naprav, za katere niso vedele, kaj bi z njimi...

Druga napaka pa je verjetno v tem, da je ta naš novinar šel na pot v Köln z Iskrinim letalom — zjutraj tja, zvečer nazaj — čeprav bi bil glede na to, kako Jugoslavija »hiti« za svetovnim razvojem, bolj primeren — lojtrski voz. Mnenje nekaterih v Iskri, da ne potrebujemo lastnega letala, je torej pravilno, še zlasti zato, ker sta potovalna hitrost in nabiranje dnevnice v obratnem sorazmerju...

No, ko smo že pri dnevnicih, kar pa nima skoraj nobene zveze z Domotechnico, naj povem, da je še vedno 40-odstotna. In, ker je takšna že precej časa, bi predlagal, da jo pomenjujejo kar »stoprocentna«. Se vsaj sekirali ne bomo.

Zdaj pa k sejmu — če me spet ne bo kaj zaneslo, seveda v zvezi s sejmom.

Da bi prihranil Iskri — na zahodu bi temu rekli samemu sebi — 50 zahodnonemških mark za vstopnico, sem se seveda podal v »čebeljak sedme sile«, v Press center. Procedura za vstopni »vizum«, tistega za Domotechnico, je pač povsod standardna: prijazna mladenka, novinarska izkaznica — naša je rdeča — in vstopnica z vsemi podatki je pripravljena. Nemška pedantnost pa mi je že takoj na začetku nekoliko zagrenila štartno hito pred »napadom« na sejem: »Izvolite obesek in izkaznico, lepo pa vas prosim, če jo do prihodnjega leta podaljšate,« me je vljudno in z nasmeškom opozorila mlada uslužbenka v Press centru.

»No, lepa reč, šele februarja smo, pa že sitnarijo,« sem nekoliko pojužnasko opravičeval svojo pozabljenost. Kaj bo šele takrat, če bomo morali »Jugosi« res na pot z vizumi? Dvorana 13, številka sejemskega prostora 1000 in še nekaj čez. Pa mi ta informacija ni bila potrebna. Iskrine stojnice že nekaj let, vsaj tiste boljše, slovijo po posebni konstrukciji in kmalu sem bil — doma.

»Fantje iz Marketinga Iskre Commerce so se spet izkazali,« sem si zamomljaj, spet navdušen nad Iskrino predstavitevjo, tokrat na sejmu v Kölnu, znani obrazi iz IC-ja, Železnikov, fantov iz Idrije pa zaradi formalnosti s prihodom še ni bilo. Razstavni prostor Idrije na levi, Železnikov na desni, v sredini pred nekoliko

dvignjenim podijem za poslovne pogovore pult za sprejemanje poslovnih partnerjev in delitev prospektov, na vsaki strani tega pulta pa vitrina z Dražgoškim medenim kruhom in Idrijsko čipko, domiselna simboloma obeh tovarn, zgovorna predstavnika kulture in tradicije okolij ter avtohtonosti obeh dolin — Selške in Idrijske. Iskrina celostna podoba, vsaj to je moje mnenje, ni bila skoraj še nikjer tako dodelana kot pri našem Domotechnici, pri čemer mislim tudi na

Stalni obiskovalci — Domotechnice so nedvomno opazili precejšnje povečanje razstavljalcev komponent ter sestavnih delov in pribora. Razstave, predvsem tistih vodilnih, so opozarjale, da se je tudi bela tehnika znašla pred tehnološko revolucijo — nekateri so tudi že sredi nje, spet drugi pa veselo capljamo za razvitim svetom. Ob blišču prvih sem se spomnil na dva nedavna domača dogodka oz. informaciji: zaradi že katastrofalno onesnaženih voda, so (smo) se končno le

Svetovni trg

Kar 737 tujih razstavljalcev se je na letošnji Domotechnici izreklo, da je ta sejem za njih najpomembnejša vsakoletna predstavitev njihovih izdelkov. Takšna je tudi vodilna misel sejma: »Svetovni trg za tehnološke dosežke na področju gospodinjskih pripomočkov.«

la(!) in na osnovi tega določajo količino pralnega praška, količino vode, temperaturo in dolžino pranja itd., seveda pa ne pozabljajo tudi na varčevanje s tokom.

Se najbolj dolgočasno, vsaj meni, je bilo na Domotechnici gledati preštevne hladilnike in zmrzovalnike, toda tale podatek ne bo odveč: proizvajalci z zahoda so začeli občutno zmanjševati količino halogen-ogljikovega vodika v hladilni tekočini, vse bolj pa se odločajo tudi za nekoliko nižjo temperaturo v hladilnikih: le-ta ne bo več plus 4° C, pač pa 0° C, saj ostane pri tej temperaturi, kot ugotavljajo, hrana dalj čas užitna.

Ste že slišali govoriti sesalec za prah? No, na Domotechnici smo ga. Ni pa preveč zgovoren, saj lastnika opozori le na nekaj »malenkosti«, kot npr. to, da je vrečka za prah polna in da jo je treba zamenjati. Seveda ne pozabi tudi na tisti vljudni — prosim. Menda je to prvi vakuumski, govoreči sesalec.

Lahko bi se razpisal še o različnih sušilcih, osebnih tehtnicah, malih gospodinjskih aparatih, podatkih o varčevanju energije, avtomatskih kontrolnih sistemih, vgrajenih v različne naprave, saunah in ne vem še čem. Na 134.000 kvadratnih metrih kölnskega sejmišča je bilo vsega tega »na tone«.

Iz pravljice sem se raje vrnil — domov. Ob tem pa moram ponovno poudariti, da je Iskra s tovarnoma v Železnikih in Idriji na elektromotor-skem področju med vodilnimi v Evropi, če ne kar v svetu. In to tako po količinah kot kakovosti. Ne bo odveč pri tem tudi podatek, da prav ti dve tovarni ustvarita, vsaj lani je bilo tako, tretjino Iskrinega konvertibilnega izvoza...

Iskrino stojnico sem na kratko že pohvalil. Merila je skoraj 50 kvadratnih metrov, oblikoval pa jo je arhitekt Jože Logar iz Dejavnosti marketinških raziskav in komuniciranja Iskre Commerce. Želja naročnikov stojni-

začeli spraševati, kakšne pralne praške sploh uporabljamo v Jugoslaviji. Odgovor je seveda tak, da bi se ob njem marsikdo na zahodu zgrozil, in sicer tako zaradi v svetu že skoraj opuščeni fosfatov kot tudi tega, da naša, »Jugo gospodinja« sploh nima podatkov, koliko praška naj natrese v pralni stroj. Druga takšna cvetka pa je ta, da se menda nekatere gospodinje zaradi pomanjkanja električnega toka, zlasti pa zaradi drage energije, ponovno odločajo za pranje »na roko«... Daleč smo prišli.

In svet? Domotechnica je postregla s podatkom, nekateri ga poznate morda že od drugod, da so začeli vidnejši proizvajalci opremljati pralne stroje z računalniki in posebnimi senzorji, ki ugotavljajo umazanost peri-

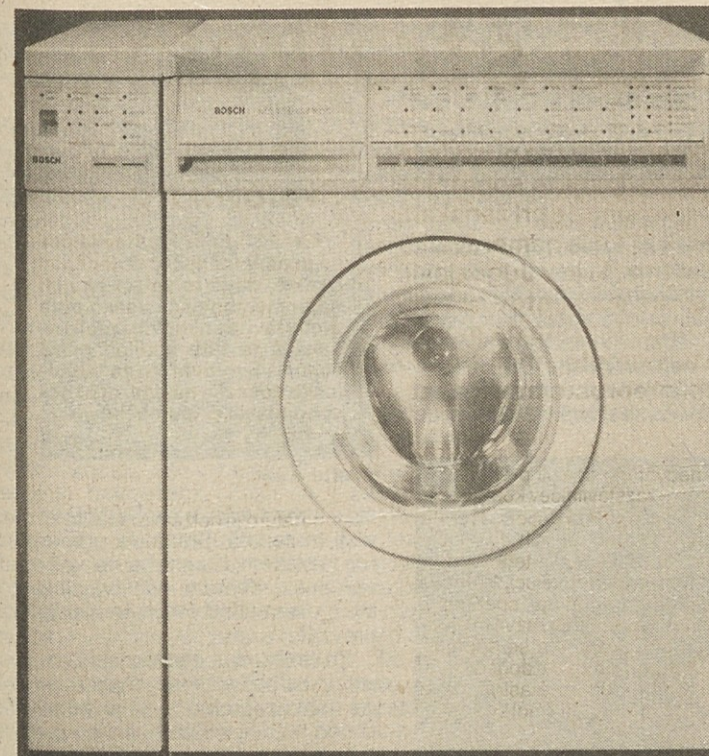
Programi na Domotechnici

Sejem je bil razdeljen na nekako tri področja oz. prikaze proizvodnih programov:

Na področju bele tehnike so bili razstavljeni predvsem pralni in pomivalni stroji, hladilniki in zmrzovalniki, grelne naprave, kuhinjski elementi ter kopalnice.

Na tako imenovanem elementarskem delu so bili različni pripomočki oz. komponente za širšo in ožjo uporabo, inštalacijski material, itd.

Veliko zanimanja je bilo tudi za manjše električne pripomočke, naprave v kuhinjah, saune in solarije, luči in še marsikaj.

Samo govoriti skoraj še ne zna!

ce je bila predvsem ta, da naj bo podarek predvsem na lepoti in funkcionalnosti, torej na poslovnem delu, manj pa na sami razstavi. Po mnenju obojih — Idričanov in Železnikarjev — z manjšo vitrino na sejmu sodelovali tudi semiški Kondenzatorji — je arhitektu Logarju to povsem uspelo, čeprav ima sam še nekaj pripomb

udeležujemo že vrsto let, prihajali pa bomo nanj tudi v prihodnje. Težko bi naredil primerjavo tokratnega sejma s prejšnjimi. Vsa leta ugotavljamo, da prihaja nanj 'špica' Evrope, in sicer tako najbolj znamenite firme široke potrošnje kot tudi elementov. Kot že rečeno, se predstavljamo z elektromotorji, od končnih

Dražgoški kruhki — čipke

Prijetna dopolnitev naše stojnice sta bili dve vitrini ob vhodnem pultu, v katerih smo obiskovalcem pokazali dve posebnosti obeh dolin, od koder sta Iskri iz Železnikov in Idrije, Dražgoške kruhke in Idrijske čipke.

Prve izdeluje v Dražgošah le še nekaj družin, najbolj znana pa je, kot se po domače reče, pri Dobretovih, pri njih pa je največji mojster prav stara mama. Dražgoški kruhki so narejeni ročno, v tem pa se tudi razlikujejo od Škofjeloških, pri katerih uporabljajo za izdelavo posebne lesene modele.

Idrijskih čipk našim bralcem gotovo ni treba posebej omenjati, kot tudi ne Kranjskih potic, ki so jih prav tako kot medene Dražgoške kruhke podarili uglednim poslovnim partnerjem. Obdarili so jih tudi z natanko 300 let starima receptoma obeh slovenskih specialitet.

glede celovitosti podobe Iskrinega nastopa. Na pripombe, da je bila stojnica premajhna, pa strokovnjak iz IC-ja poudarja, da bi morali akcijo za večji razstavni prostor (na prihodnji Domotechnici) začeti že zdaj, kajti čez mesec, dva bo prepozno.

Naj bo dovolj pisanja o teh novinarskih, subjektivnih opažanjih. Boljše bo, če dam besedo kar »ta pravim«.

Tone Rakovec — glavni direktor Elektromotorjev:

»Sejem Domotechnica v Kölnu je za našo tovarno zelo pomemben, saj je namenjen skoraj izključno izdelkom široke porabe, mi pa razstavljamo električne motorje, ki jih finalisti vgrajujejo v gospodinjske aparate. Iskra iz Železnikov se tega sejma

tukaj še nekaj klasičnih motorjev za ventilacijo in pa asinhronskih motorjev. Razstavljamo tudi povsem nov izdelek, to je univerzalni motor za pralne stroje, kakšno bo povpraševanje pa bomo še videli. Testiramo pet, šest največjih proizvajalcev pralnih strojev, kot že rečeno, gre za povsem nov izdelek, ki ga bomo tudi patentirali, in če bomo dobili dovolj ponudb, bomo v prihodnjih letih izdelovali ta motor v večjih količinah. Razstavljamo tudi dva kaloriferja.

Prav v zvezi s končnimi izdelki široke porabe bi rad poudaril še tole: večina naših domačih aparatov je iz kooperacijskega programa. S tujimi proizvajalci imamo dogovor, da lahko vse izdelke vsi prodajamo, pri čemer seveda oni razvijajo 'obleko' in to, kar sodi zraven, mi pa elektromotor. Prav zato razstavljamo v Kölnu le motorje in ne končnih izdelkov.

V Železnikih smo se odločili, da se nam zaradi zmanjšane kupne moči v Jugoslaviji in pa tudi majhnih količin ne splača postati proizvajalec, lahko bi rekel, lastnih aparatov, saj smo ugotovili, da noben izdelek ni amortiziran v dveh, treh letih, v tem času pa že zastari. Prav zato smo lahko bolj elastični, če delamo elektromotorje, končne izdelke pa dobivamo po kooperacijski poti. Katere izdelke od naših partnerjev v tujini bomo sestavljali pri nas, je povsem stvar naše odločitve, pa naj bo to od Brauna ali AEG-ja.

Kar se stojnice tiče, bi dejal, da je prvič doživela neko renesanso lani, moram pa tudi reči, da je bila odločitev, da smo se preselili med elementarje, pravilna. Letošnja stojnica je po mojem okusu boljša in tudi bolj funkcionalna, res pa je, da je za nekaj deset kvadratnih metrov premajhna. **Goran Petek — direktor prodaje v Rotomatiki:**

»O samei sejmu bi lahko rekel, da je gotovo najpomembnejši za našo tovarno, prepričan pa sem, da tudi za Železnike. To je le sejem, na katerem srečujemo vse naše partnerje iz Evrope, v zadnjih letih pa opazamo, da je na Domotechnici tudi veliko proizvajalcev bele tehnike z drugih celin.

O sami stojnici bi dejal, da je boljša kot minula leta, opazamo napredek v predstavitvi pa tudi ponudbi, ki smo jo imeli. Vendar pa ostaja ena temeljna pripomba, ki jo ponavljamo vsako leto, ta pa je v tem, da je naša

stojnica premajhna. Manj kot 50 kvadratnih metrov je občutno premalo za dve takšni delovni organizaciji, kakršni sta Železniki in Idrija. Končno lahko rečemo, da sta tukaj prisotni tovarni, ki ustvarjata tretjino Iskrinega konvertibilnega izvoza.

Prav zaradi premajhne stojnice, so morali nekateri naši partnerji tudi počakati, da se je prostor za pogovore izpraznil.

Kar pa se našega nastopa na Domotechnici tiče, bi še dejal, da ni bil nikoli namenjen temu, da bi na sejmu veliko prodali, kajti to je stvar sestankov s partnerji. Namen naše udeležbe je skoraj izključno v tem, da srečamo čim več partnerjev in se z njimi pogovorimo, od same stojnice pa pričakujemo predvsem to, da bi bila prijeten prostor za srečanje s poslovnimi partnerji.

Bogdan Košan — vodja stojnice:

»Sejem Domotechnica poznam dobro izpred let, zdaj pa sem na njem prvič po skoraj šestih letih. Kakšnih primerjav zato ne morem dati, res pa je, da je industrija, kateri je ta sejem namenjen, naredila v teh letih strahovit razvoj. Moram pa reči, da je naša stojnica na sejmu lepa, tudi eksponati so izbrani s premislekom, zlasti pa je naletela med obiskovalci na ugoden odmev postavitev recepcijskega ali če hotete informativnega pulta, ki ga menda prejšnja leta ni bilo.

Kot vidite predstavljamo poleg obeh Iskrinih motorskih firm — Elektromotorjev in Rotomatike tudi Kondenzatorje. Ostale Iskrine tovarne sodelujejo na Domotechnici, res pa je, da smo imeli med pripravami na sejem pogovore tudi z drugimi elementarji, vendar so ugotovili, da ta specializirana razstava zanje ni zanimiva.

Naša stojnica meri skoraj 50 kvadratnih metrov. Želje za prihodnje leto so, da bi jo povečali, saj je premalo zlasti prostorov za pogovore s poslovnimi partnerji, medtem ko je razstavni prostor za aparate kar dovolj, tudi zato, ker ne predstavljamo večjih motorjev, oz. aparatov.

Kar se tiče poslovnega življenja, danes, prvi dan, še ne bi mogel govoriti, napovedanih pa imamo vrsto pomembnih sestankov in srečanj s firmami, s katerimi že sodelujemo, oz. želimo.

Slike in besedilo Lado Drobež

Pogovor s Francem Ekarjem:

Franc Ekar, znani slovenski aplinist in nekdanji Iskraš, je danes direktor Poslovno prireditvenega centra Gorenjski sejem iz Kranja. Te dni smo ga obiskali na njegovem delovnem mestu, na savskem otoku sredi Kranja, da bi kaj več izvedeli o položaju, razvoju in perspektivah Gorenjskega sejma, ki se je nedvomno že prepko uveljavil, tako v ožjem slovenskem, kot širšem jugoslovanskem in evropskem prostoru.

»Če bi na kratko povzel zgodovino našega sejma,« je začel naš pogovor Franc Ekar, »potem moram povedati, da smo se leta 1977 s podporo Iskre Kranjčani na zborih vseh delavcev kranjskih delovnih organizacij odločili, da bomo sejem v Kranju ohranili. Tako smo potem 1982. leta zgradili večnamenski objekt s potrebno infrastrukturo, v nadaljevanju pa se je vse do danes naš, komaj dvajsetčlanski kolektiv, nenehno boril z odplačevanjem anuitet, drsečimi obrestnimi merami, inšpekcijskimi zahtevami, skratka z vsem, s čimer se bori in nenehno ukvarja naše celotno gospodarstvo. Pri vseh teh težavah pa nam je tudi uspelo, da smo le zgradili tudi eno izmed najlepših zunanjih parkovnih razstavišč pri nas.«

Zagotovo ima vaš delovna organizacija določene zamisli in predloge glede srednjeročne zasnove razvoja vašega sejma v bližnji in tudi daljši prihodnosti?

»Seveda. Tako imamo v svojih srednjeročnih zasnovah razvoja našega sejma na prvem mestu zapisano izgradnjo enonadstropnega objekta med halo A in večnamensko dvorano v izmeri kakih 4000 kvadratnih metrov. Spodnji del hale naj bi služil predvsem kot pokrit zunanji prostor, prvo nadstropje pa bi bilo namenjeno stalnim razstavam, promocijam ipd. gorenjske industrije. Ta aktivnost industrije in tudi možnost razširjanja na zamejstvo, predvsem v prostoru Alpe-Jadran, bi glede na bližino razvitega zahodnega tržišča lahko odigrala zanimivo trženje, ob čemer pa je treba upoštevati tudi atraktivnost hotelsko-turistične infrastrukture, alpskega okolja in eno izmed najbolj idealnih prometnih komunikacij (letališče, avtocesta, mejni prehodi, železnica...). Omenjena razstavna možnost bi pomenila tudi zanimivo možnost odprtosti za inozemsko ponudbo, informiranje, kajti lokacija v Kranju ima

na področju 30 km skoraj 1,5 milijona občanov.«

V drugi točki vašega programa govorite podrobneje o glavnem parkirišču med »starim« zimskim bazenom in večnamensko dvorano?

»Parkirišče v velikosti 4.000 m²

in 2.000 m² prostora neposredno ob projekti predstavlja eno izmed najbolj monopolnih površin, vezanih na programe, ki potekajo na lokaciji poslovno prireditvenega centra, kar zagotavlja nemoten dostop poslovnim in drugim obiskovalcem. To parkirišče (»množični rezervat«) bi posredno, še bolj pa v perspektivi, v času, ko ni prireditve, lahko služilo centru mesta Kranja. Ob naraščajočem poras-

Na vseh sejmih prodaja blaga široke potrošnje ter domače in tuje opreme (osnovna sredstva, drobni inventar in ostali pripomočki).

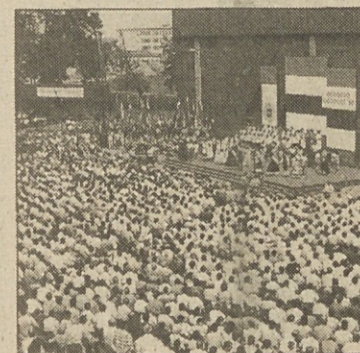
tu prometa, upoštevajoč tudi, da se parkirne površine v Kranju zmanjšujejo, bi bilo smotno razmišljati celo o enonadstropnem parkirišču.

V neposrednem sejemskem predlogu je izgradnja asfaltne parkirišča na površini 4.000 m, za

kar so načrti že narejeni.«

Seveda pa ne pomeni razvoja samo novogradnja, temveč tudi sanacija in vzdrževanje že obstoječih objektov. O tem seveda tudi govorite podrobneje v svojem programu.

»Primarni pristop na objektih hale A in večnamenske dvorane je saniranje streh, oz. izvedba novih streh. Vzroki za puščanje streh so še nedorečeni, predv-

SEJEM NA SAVSKEM OTOKU

Franc Ekar

sem v razmejitvah projektanta in vrsti materiala. Samo za primer naj navedem, da strehe na večnamenski dvorani od izvajalca kljub vsem postopkom še nismo prevzeli.

Pri strehi na večnamenski dvorani in na hali A že tretje leto znova nastaja problem, ki je eden izmed najbolj kritičnih, saj povzroča ne samo motnje upravljalcu in razstavljalcem, ampak zmanjšuje tudi konkurenčnost razstavljanja in riziko za poškodbe eksponatov. Za odpravo tega, oz. za

preventivo, je potrebno usposobiti delavce, ki bodo sposobni odpravljati posledice puščanja strehe. Vzporedno pa moramo skrbeti tudi za čiščenje meteoritnih instalacij.

Strošek sanacije je kakih 2.500 milijonov din. Obnova kritine pa pomeni tudi zagotovilo, da ne bo prišlo do motenj (propusta meteoritnih voda...) v času sejemskih in ostalih prireditev.«

Podobno so tudi problemi z notranjo ureditvijo obstoječih prostorov v hali A in večnamenski dvorani?

»Usodno je, da omenjena objekta nista bila nikoli, niti v smislu funkcionalnosti, niti v celoti po predpisih dokončana. Zato ne samo estetika, ampak tudi funkcionalnost in produktivnejša uporabnost zahtevajo, oz. bi nudile možnosti zanimivih in boljših, sodobnejših programskih izkoristkov. Za to ureditev (klimatske naprave, talne obloge, akustika, telekomunikacije, ozvočenje, kopalnice, tribune...) bi potrebovali približno 1,5 milijarde din.

Izjemno kakovostno dopolnitev bi pomenilo npr. v hali A: 5.200 m² za tenis in ostale športe, poslovne aktivnosti, kulturno zabavne množične prireditve... Skra-

tko, tu je še veliko neizrabljene površine, ki bi se lahko racionalno vključevala v bogatitev sedanjih aktualnih programov gospodarstva in negospodarstva.«

Ob vseh teh problemih se zastavlja tudi problematika zimskega bazena.

»Izgradnja novega pokritega bazena na drugi lokaciji terja tudi intenzivno razmišljanje (tudi na osnovi pobud), kako v bodoče izrabit ta objekt in ga vključiti v dopolnjevanje prireditvenega programa razstavišča ali ostale oblike, ki pa ne bi smeje povzročati motenj osnovnim aktivnostim na tem področju.

Zanimiva ideja je bila dana že za izgradnjo, oz. preureditev prodajnega trgovskega centra, oz. za kombinacijo trgovine, restavracije in motela, kar je v osnovi tisto področje, ki se vsaj posredno nanaša na sejemsko prireditveno dejavnost.

Tu je seveda še vprašanje tako imenovanega »zelenega rezervata«?

»Ob izdelavi pregleda idejnih zasnov v Savskem logu pa se mora še kako skrbno izpostaviti t.i. zeleni rezervat na južnem delu otoka, kjer je skoraj 4.500 m² še neopredeljene in neizrabljene po-

vršine. Ideje so se opredeljevale za odprto tenis igrišče in ostale rekreativne površine. Za gospodarsko področje pa smo zabeležili ideje za odprto skladišče gradbenih materialov ipd.«

Tako, slišali smo torej za vse vaše načrte za bližnjo prihodnost, tegobe in probleme, vemo pa tudi, da je vaše usmeritve razvoja in delovanje obravnavalo tudi predsedstvo občinske konference SZDL v Kranju.

Da. In povedati moram, da je predsedstvo pokazalo popolno razumevanje za našo problematiko in za naše načrte, saj bi sicer ne sprejelo o tej problematiki kar štirih sklepov in stališča, za katere bo najbolje, če jih kar dobesedno navedem:

1. Soglasno je bila podprta ugotovitev, da Kranj in Gorenjska potrebuje dejavnost, ki jo opravlja PPC Gorenjski sejem. Podpira usmeritev GS, naj se objekt čim bolj aktivira za poslovne, kulturne in druge podobne dejavnosti.

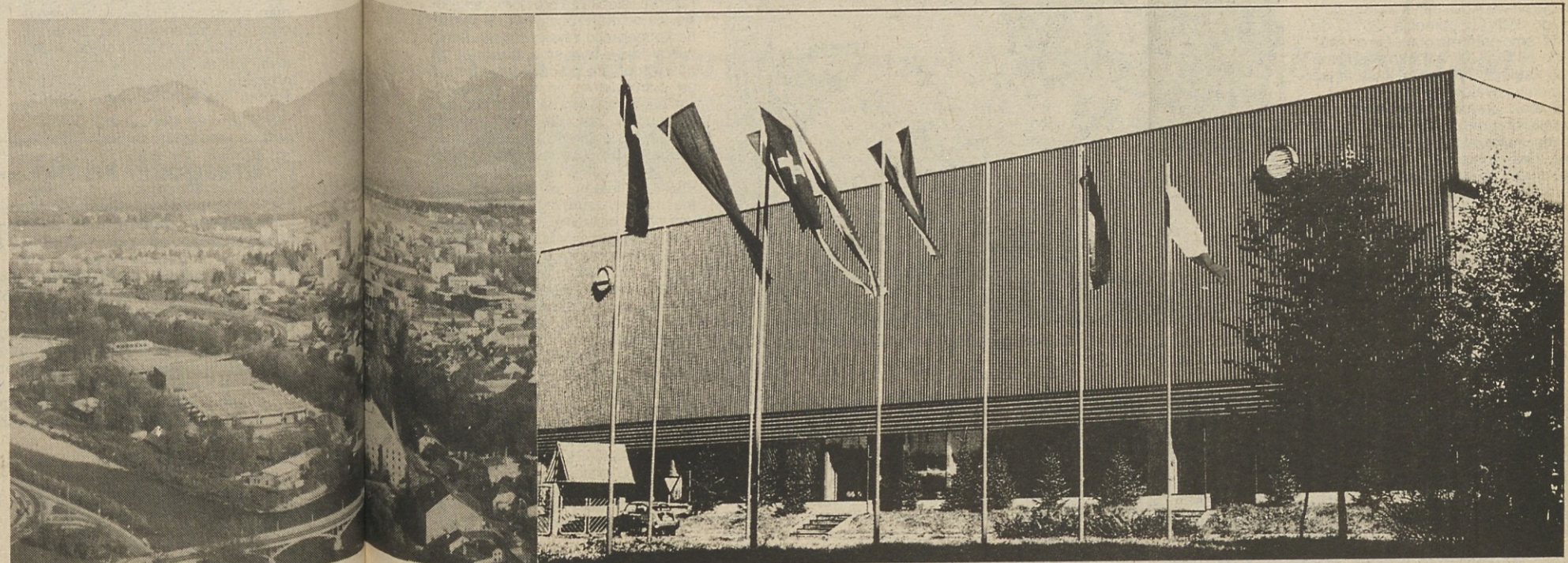
2. Ena izmed težav, ki je prisotna pri uveljavljanju predvsem poslovno-prireditvenih aktivnosti sejma, je nedograjnost obstoječih prostorov in objektov, saj takšni, kakršni so, ne omogočajo kvalitetnih aktivnosti na nekaterih

segmentih poslovno-prireditvenih aktivnosti. Prav zato bi kazalo kot prioriteto opredeliti dograditev objektov in s tem omogočiti kvalitetno opravljanje poslovno-prireditvenih dejavnosti.

3. V okviru programa razvoja poslovno sejemskih dejavnosti bi kazalo izdelati analizo obstoječih dejavnosti, pri čemer bi morali ugotoviti vpetost teh dejavnosti v gospodarstvo regije in nadalje izdelati analizo razvojnih možnosti, s katero bi ugotovili potrebnost in objektivno možnost širjenja dejavnosti. Analiza finančnih možnosti za zagotavljanje razvojnih možnosti pa bi naredila tudi osnovo razvojnemu konceptu PPC Gorenjski sejem.

4. Izvršnemu svetu, Medobčinski gospodarski zbornici in Poslovno-prireditvenemu centru Gorenjski sejem predlaga, da ob sodelovanju združenega dela Gorenjske ugotovijo razvojni koncept ter finančne možnosti, nadaljnji razvoj PPC,« je končal naš razgovor Franc Ekar in ga zaključil z mislijo, da tudi pri njih v zvezi z novim zakonom o podjetjih zelo intenzivno razmišljajo o tem, da bi postali delničarsko podjetje.

D. Ž.

28. MEDNARODNI SEJEM GOZDARSTVA IN KMETIJSTVA

14. — 20. april

- kmetijsko-gozdarska mehanizacija
- lovstvo
- prehrana
- oprema za dom
- varstvo okolja
- posvetovanja in seminarji
- živilorejska razstava

Delovni čas sejma od 9.00 do 19.00 ure

14. MEDNARODNI SEJEM KOOPERACIJ INDUSTRIJE, TRGOVINE IN DROBNEGA GOSPODARSTVA

16. — 19. maj

- industrijske kooperacije
- inovacije
- iskanje novih kooperantov
- oddaje programov
- seminarji in posvetovanja

Delovni čas sejma od 9.00 do 18.00 ure

17. MEDNARODNI SEJEM OPREME IN SREDSTEV CIVILNE ZAŠČITE

6. — 9. junij

- protipožarna zaščita
- kemična zaščita
- osebna in kolektivna zaščita
- zaščita območij, objektov, naprav
- oprema in sredstva za potrebe službe opazovanja in obveščanja
- strokovni seminar s področja civilne zaščite

Delovni čas sejma od 9.00 do 18.00 ure

39. MEDNARODNI GORENJSKI SEJEM

11. — 20. avgust

- prodaja blaga široke potrošnje
- kmetijsko-gozdarska mehanizacija
- vse za dom in rekreacijo
- prodaja obrtniških izdelkov
- zabavni park
- popoldanski koncerti in večerni zabavni program s plesom

Delovni čas sejma od 9.00 do 19.00 ure

22. MEDNARODNI SEJEM STANOVANJSKE OPREME

13. — 19. oktober

- oprema človekovega bivalnega prostora
- ogrevalna, solarna tehnika
- izdelki drobnega gospodarstva
- posvetovanja
- gobarska razstava

Delovni čas sejma od 9.00 do 19.00 ure

15. KRANJSKI ZIMSKOŠPORTNI SEJEM

16. — 19. november

- prodaja nove in rabljene smučarske opreme
- neposredna zamenjava opreme

Delovni čas sejma četrtek, petek od 14.00 do 19.00 ure
sobota, nedelja od 9.00 do 19.00 ure

DRSALIŠČE november — marec

- rekreativno drsanje
- hokejske tekme in treningi
- umetnostno drsanje
- kegljanje na ledu

SKATING GROUND November — March

- recreative skating
- competitions and training of hockey
- figure skating
- bowling on ice

30. NOVOLETNI SEJEM

15. — 22. december

- blago široke potrošnje
- izdelki drobnega gospodarstva
- novoletna darila
- dedek Mraz

Delovni čas sejma od 9.00 do 19.00 ure

Razvoj v smeri posebnih zahtev profesionalne elektronike

Za uspešno poslovanje zadnjih nekaj let v mokronoški tovarni elektrolitskih kondenzatorjev TOZD ELKO je značilnih nekaj na videz preprostih ugotovitev, za katerimi se skriva ogromno vloženega znanja domačih strokovnjakov in izredna volja in prizadevnost celotnega kolektiva: Avtomatiziranje proizvodnje je skoraj povsem izrinilo ročno delo • celovito organizirana razvojna dejavnost • domača konstrukcija strojev za lastne potrebe • stalno izpopolnjevanje tehnoloških procesov • stimulatívno nagrajevanje • vzpostavitev kooperacijskih odnosov na osnovi izmenjave znanja • preusmeritev izvoznih aktivnosti v korist konvertibilnega trga in s tem zavestno sprejemanje izzivov konkurence.

Tokrat nas je zanimala predvsem vsebina in rezultati razvojne dejavnosti, ki je seveda tesno prepletena z vsemi področji dela v tovarni. Srečo Pust, vodja tehničnega sektorja nam je o tekoči dejavnosti in bodočih usmeritvah povedal:

Če govorim o razvoju izdelkov v preteklem letu ali dveh, naj omenim, da smo osvojili novo kategorijo v družini nizkovoltnih kondenzatorjev (do 160 V) s tem, da smo doseganje delovno temperaturno območje od -40° C do 85° C razširili na območje od -40° C do 105° C, kar pa pomeni štirikratno podaljšanje življenjske dobe naših kondenzatorjev. Dosežek je primerljiv s svetovnimi trendi, na tej usmeritvi pa delamo še naprej. Prav tako smo razširili temperaturno območje pri visokovoltnih kondenzatorjih (do 350V) iz območja -25° C do 70° C smo prešli na območje od -40° C do 85° C. Z obema kategorijama smo zaokrožili program, ki se lahko primerja s svetovnimi proizvajalci.

Znaten premik predstavlja nova specialna izvedba kondenzatorja za zagon motorjev pri izmenični napetosti. Gre za razvojno in konstrukcijsko drugačen izdelek od dosedanjega, saj je bistveno manjši, s tem, da smo bistveno izboljšali njegove zmožljivosti. Lahko bi rekli, da je k temu pripomoglo povpraševanje danske firme Danfoss, ki ima že preko sodelovanja z Iskro Rotomatiko ugodne izkušnje in razloge za nadaljnje poslovne stike z Iskro.

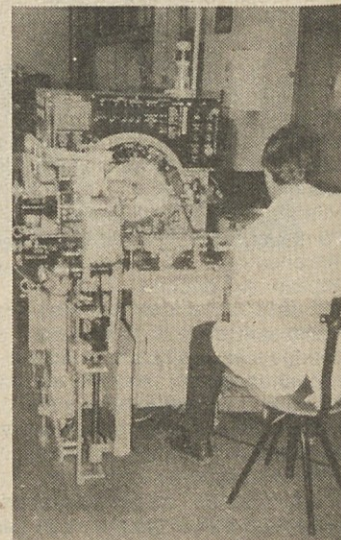
Novost predstavlja tudi posebna izvedba tonfrekvenčnega kondenzatorja, ki je namenjen uporabi v audio

napravah. Ta razvojni dosežek pa je pogojevalo povpraševanje iz tovarne Philips, ki je že naročila prvo poskusno serijo 50.000 kosov, saj je izdelek uspešno prešel vsa testiranja naročnika. S poskusnim naročilom se pojavlja tudi Siemens.

Vsa ta povpraševanja nam odkrivajo možnosti tudi na zahodnih trgih, vendar pa tam ne želimo konkurirati velikoserijskim proizvajalcem z Daljnega Vzhoda, temveč smo izbrali mogoče težjo, toda bolj zanesljivo (razvojno) pot — želimo se usmeriti v posamezne specializirane izdelke, poiskati vrzeli v obsežnem spektru

programov profesionalne elektronike. Omenjeni razvojni dosežki že predstavljajo določeno uresničitev zastavljenih načrtov in korak naprej na tej poti, čaka pa nas še precej dela v proizvodnji, prizadevati pa si moramo še za dovolj hitre kakovostne premike. Kvaliteta je na Zahodu osnovni pogoj za vstop na te trge, zato bo treba v tem smislu vplivati predvsem na spremembe v mišljenju ljudi.

Konkretno nam zadovoljevanje zahtevani ravni kakovosti predstavlja postopno uvajanje standardov sistema IS 9000. V sistem smo vključili

Ena novjših pridobitev je tudi stroj za trakanje

Računalniško podprto konstruiranje opreme za proizvodnjo elektrolitov

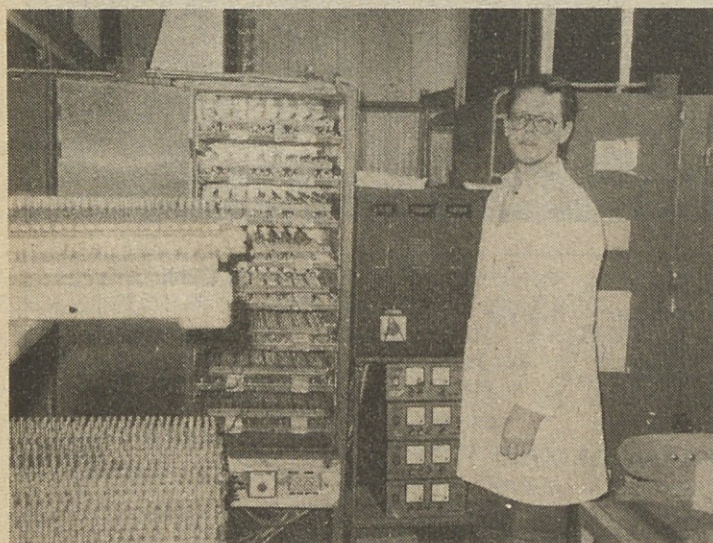
sko se v sodelovanju z Impolom in Metalurškim Institutom odločili za razvoj postopka za predformiranje folije. Zato smo vzpostavili tudi posebno kooperacijo z neko poljsko firmo; njihov know-how smo zamenjali za naše recepture, plačali smo le stroj, ki ga potrebujemo pri tem postopku. Skupaj z Impolom pa želimo osvojiti še osnovni postopek pred formiranjem — to je jedkanje folije. Odkar v tovarni aluminija Kidričevo obstaja možnost proizvodnje aluminija čistoče 99,999%, imamo se pogoje za domačo nabavo surovine. S tem projektom naj bi bistveno zmanjšali odvisnost od drugega uvoza, saj stroški pri obstoječi proizvodnji znašajo že blizu milijona dolarjev.

Razvojne perspektive v naslednjem letu bomo osredotočili v razvoj kondenzatorjev za uporabo v preklonih napajalnikih SMPS (switch mode power supply). Nov način napajanja v napravah, ki delujejo na visokih frekvencah, zahteva posebno vrsto kondenzatorjev z določenimi karakteristikami. Prenesti morajo velike izmenične tokove pri visokih frekvencah. Razvoj teh kondenzatorjev predstavlja strateški plan za naslednja 3 leta. Po predvidevanjih naj bi v bodočnosti delež SMPS kondenzatorjev znašal do 20% celotne proizvodnje.

Glede na naglo upadanje povpraševanja na domačem trgu, smo že do sedaj približno dve tretjini proizvodnje prodali na tuje. Velik del izvoza smo uresničevali v kooperaciji s češkoslovaško firmo Tesla, s katero smo vzpostavili izmenjavo na področju razvoja in izdelkov.

Naš cilj pa se v bodoče nagiba k doseganju milijona dolarjev izvoza na Zahod. Usmeritev na Zahod je za nas zanimiva predvsem zaradi zagotavljanja lastnih deviznih sredstev. Prisotnost na razvitih trgih pa nas bo tudi prisilila k nenehnemu dohitevanju razvoja in vzdrževanju neke stalne kakovostne ravni.

I. S.

V oddelku za formiranje elektrolitskih kondenzatorjev

že dva izdelka, naslednja dva pa sta že v zaključni fazi testiranja.

Od leta 1980, ko smo skoraj v celoti prešli na novo tehnologijo, ko smo avtomatizirali proizvodnjo, smo vsako leto še dodatno posodabljali opremo. Pred tremi leti smo ustanovili lastni konstrukcijski oddelek za izdelavo kopij uvožene opreme, z njimi smo premoščali ozka grla v proizvodnji. Zdaj že konstruiramo sodobno opremo po lastnih zamislih, v glavnem so to procesorsko krmiljeni stroji.

Posodobljena oprema nam je v minulih letih omogočila vpeljati v proizvodnjo miniaturne kondenzatorje dimenzije 5 mm (premer) x 7 mm (dolžina). V letošnjem letu se pripravljamo za nakup nove opreme, s katero bomo v novih, lani zgrajenih prostorih uvedli razširitev proizvodnje miniaturnih kondenzatorjev dimenzij 5x7 in 6x7. V letu 1990 pa naj bi pridobili še eno proizvodno linijo za kondenzatorje dimenzije 4x7 mm.

Zaradi vedno večje uvozne odvisnosti pri nakupu aluminijeve folije

Povečuje se intenzivnost ekonomskega razmišljanja

Prilagoditev zahtevam tržnega poslovanja in novi podjetniški miselnosti že marsikje kaže drugačen odnos in pristop k načinu dela tudi skozi nove organizacijske prijeme. Še posebej naj bi to veljalo za tise tovarne, kjer so se že spopadali s težavami v poslovanju. V tovarni tehnične keramike TOZD Keramika v Stegnah so z uresničljivo investicije v nove prostore in opremo že pred leti vzpostavili osnovo za nov način dela, ki ga z večjim zamahom uresničujejo danes. Izredno širok programski spekter narekuje tudi vrsto specifičnih tehnoloških postopkov, podprtih z nenehnimi razvojnimi dejavnostmi in kompleksnimi marketinškimi rešitvami. Organizacijski okvirji so zasnovani izključno na tržni učinkovitosti vsakega programa v tovarni in tvorijo ogrodje poslovne strategije v tovarni. Podrobno nam je zadevo pojasnil Otmar Zorn, direktor tovarne:

Profitni centri

Glede na nove pogoje gospodarjenja smo se reorganizirali tako, da programi, ki so sposobni samostojnega opravljanja proizvodnje in trženja postanejo produkcijske enote in ti bi morali delovati kot profitni centri. Vsaka od teh enot ima tudi svojega vodjo — managerja, ki skrbi za vse funkcije: vhod, proizvodni proces in izhod. Na ravni temeljne organizacije pa se skupaj dogovarjamo le glede strategije izvoza, politike cen, prodaje zalog in finančni politiki. V začetku leta je zaživo pet produkcijskih enot; dve sta že zelo močni, tri pa so šele v nastajanju, oziroma so šele v manjšem obsegu sposobne opravljati zadane naloge. Ob njih imamo še dve

majhni specialni enoti z enim ali dvema človekoma, ki pa bosta prav tako sposobni tržiti svoje storitve. Naj jih naštejemo:

- 1) Uporovni nosilci — keramika za upore
- 2) Keramika za žične upore in laboratorijska keramika
- 3) Specialna AL_2O_3 — korundna in stëatitna keramika
- 4) Železarski program — sonda z vrsto izvedenk
- 5) Varistor z zaščitami
- 6) Investicijski oddelek
- 7) Razvojna enota (še v ustanavljanju)

Poleg teh bodo obstajali še razvojni oddelki za nekatera posebna področja, ki bodo prav tako samostojni pri svojem delu.

Osnova je trg

Na nov način organiziranosti smo prešli iz golihtih potreb, ki jih odražajo tudi nove razmere, nova tržna miselnost in nov zakon. Vse to nam narekuje, da proizvodnjo in finančno likvidnostno situacijo spravimo na raven čistih ekonomskih odnosov. Vsa naša politika je usmerjena v inoviranje, racionalizacijo, varčevanje, večjo proizvodnjo, nove izdelke oziroma, na kratko povedano — k večjemu dohodku.

Kooperativni pristop

Z velikimi kupci in dobavitelji poskušamo vzpostaviti kooperacijske odnose. Dogovarjamo se o sovlaganjih v posamezne segmente proizvodnje po principu solastništva in skupnega interesa po čim bolj intenzivni izvozni usmer-

jenosti in seveda dohodku. Skupaj pa nastopamo tudi pri pridobivanju sredstev iz razvojnih skladov.

Spremembe v načinu razmišljanja

Nova usmeritev in spremembe, ki jih izvajamo, kažejo na določene pomanjkljivosti, ki jih moramo izboljšati, slabe stvari bodo morale umreti, da novim omogočimo preživetje in rast. Prerazporedili bomo obstoječe presežke delovne sile in vztrajali na spremembah v načinu razmišljanja. Od tega bodo odvisni tudi naši osebni dohodki.

Pogled na procese reorganizacije v Iskri

Pri naših dejavostih se bomo ravnali sporazumno z organizacijskimi procesi v delovni organizaciji in jih ne bomo prehiteli. Že sedaj pa moramo delovati tako, kot da bomo jutri samostojni, s predpostavko, da še naprej tvorno sodelujemo s partnerji na slegenskem kompleksu. V Iskri kot celoti pogrešamo pravo strategijo, programsko pot in tržni koncept. Iskra se ne obnaša kot koncern, kar je edina možnost, če hoče biti učinkovita kot celota in tudi tržno uspešna.

V tem trenutku je za nas najpomembnejše povečati intenzivnost ekonomskega razmišljanja in iskanja rezerv — tako bomo stabilizirali svojo osnovo, na njej pa zgradili boljše in trdnjšo zgradbo. K temu bodo največ pripomogli interesi.

Enota metalurškega inženiringa (železarski program)

Pogovarjali smo se z vodjem enega od profitnih centrov Vojinom Gardaševićem, ki je nakratko orisal programsko in tržno usmeritev:

Smo ena od močnejših enot v tovarni, saj trenutno z 10% zaposlenih ustvarjamo 30% celotnega prihodka. Naša tržna prizadevanja so usmerjena predvsem v jugoslovansko železarsko industrijo, za katero smo razvili paleto izdelkov, počasi pa prodiramo tudi na vzhodno evropsko področje. V razvojnem in proizvodnem smislu se povezujemo s kooperanti in tako skupno rešujemo zagate s prostorom, opremo, kadri ipd. in se dogovarjamo o skupnih vlaganjih.

V naš razvojni proizvodni program sodijo: TEMPERATURNNA SONDA z vrsto izvedenk. Uporablja se za merjenje temperature taline jekla v jeklnah. Smo edini proizvajalec v Jugoslaviji, letos naj bi proizvedli milijon kosov.

QUICK UP LONČEK za merjenje vsebnosti ogljika in silicija v talinah TEK TIP lonček za podobna, vendar manj zahtevna merjenja

DRSNA PLOŠČA SLUŽI kot zapiralo v jeklarskih ponvah / narejena je iz visoko aluminozne keramike in predstavlja v Jugoslaviji novost. Predvidena poraba v Jugoslaviji znaša približno 40 tisoč kosov; izdelek je še v fazi testi-

ranj, ki že dajejo dobre rezultate.

DISK PIN, je prav tako nov izdelek? je neke vrste sonda, ki se uporablja za jemanje vzorcev v vseh fazah tehnološkega procesa v proizvodnji jekla. Jugoslovanske potrebe bi znašale vsaj 1 milijon kosov, vendar izdelek doslej ni v uporabi.

KISIKOVA SONDA omogoča direktno merjenje vsebnosti kisika v talini jekla, izdelek bo letos v redni proizvodnji.

KERAMIČNI FILTER se uporablja za filtriranje jeklenih talin. Prenese nagle termične in kemične obremenitve.

V našem profitnem centru dela 20 ljudi, med nami smo trije inženirji, magister in nekaj tehnikov. Moja naloga je koordiniranje razvoja, proizvodnje in trženja naših izdelkov, prav tako skrbim za promocijo v tujini. Našo konkurenčnost na tržišču pogojuje predvsem učinkovito sodelovanje s partnerji, med katerimi so tako majhni zasebni proizvajalci kot velike trgovske firme.

I. S.

Vojin Gardašević, vodja enote metalurškega inženiringa.

Investicije

Več kot 34 milijard

Temeljni cilji poslovne politike v Kondenzatorjih v letošnjem letu so: izvoz, gospodarjenje s sredstvi, kadri, novi izdelki, investicije in organiziranost.

Za leto 1989 se nam bolj kot kdajkoli doslej obeta poslovanje v tržnih razmerah, saj dosedaj nismo imeli tako jasno tržno usmerjenih napovedi zveznega izvršnega sveta. Doseganje temeljnih ciljev poslovne politike v semiški Iskri bo nedvomno pomenilo pozitiven razvoj delovne organizacije v zahtevnejših pogojih poslovanja.

Pri dokončnem oblikovanju gospodarskega načrta so posebej obravnavali investicijska vlaganja v letu 1989 z vidika razopložitljivih finančnih sredstev. Dejstvo je, da bodo morali amortizacijo in pičli poslovni sklad, ki ga bodo oblikovali po zaključnem računu za leto 1988, nameniti za razvoj nerazvitih republik, za odplačilo anuitet, za investicijska vlaganja na ravni SOZD Iskra, ter za razvoj SIS materialne proiz-

vodnje takorekoč, da jim ne bo ostalo veliko sredstev za lastni razvoj. Zato so izoblikovali predlog, po katerem naj bi v letošnjem letu uresničili projekt EK - 84 v vrednosti trideset in pol milijarde dinarjev, pričeli naj bi z gradnjo skladišča v vrednosti milijarde dinarjev, za vse ostale investicije pa bodo namenili le tri milijarde dinarjev. Nabavo osnovnih sredstev bodo v semiški tovarni v čim večji meri prenesli v drugo polovico leta. Praktično bo nabava izven projekta pomenila realizacijo investicijskih potreb, navedenih v gospodarskem načrtu, vendarle le tisti del, ki je neobhodno potreben in bodo zanj zagotovili sredstva z rednim poslovanjem. Kljub vsem internim omejitvam bodo investicijska vlaganja v letu 1989 dosegla višino dobrih 34 milijard dinarjev.

Pomemben konvertibilni izvoznik

Seveda bomo o izvoznih uspehih semiške Iskre še podrobneje pisali, zato tokrat le nekaj podatkov, na katere so nas opozorili iz Kondenzatorjev: lani so izvozili skupno za 9.795.000 milijonov dolarjev, od tega za dobrih 9 milijonov (9.099.000) na konvertibilno tržišče. Obe številki sta približno za tretjino višji od načrtovanih.

Kazalci razvoja delovne organizacije za leto 1989

KAZALNIK (v 000 din)	REAL. 1988	PLAN 1989	IND
Proizvodnja	9.636.116	10.271.564	107
Izvoz v \$	9.795.860	9.509.970	97
— Konv. izvoz v \$	9.099.930	8.759.970	96
— Klir. izvoz v \$	695.930	750.000	108
Uvoz	6.458.900	5.794.000	90
— Konv. uvoz v \$	6.458.900	5.794.000	90
Povpr. število zaposl.	1.706	1.700	100
Investicije	9.500.000	34.648.451	365
Celotni prihodek (ocena)	95.350.000	294.101.410	308
Dohodek (ocena)	32.517.000	91.236.846	280
Akumulacija (ocena)	1.380.000	5.187.329	376

(V drugi polovici leta 1988 so dosegli nekoliko boljše realne pokazatelje poslovanja kot so jih prvotno ocenili, zato so tudi kazalci, s katerimi načrtujejo razvoj delovne organizacije v letu 1989, relativno nekoliko nižji)

Jubilej

Petnajstletnica

Sredi februarja je minilo petnajst let od otvoritve obrata semiške Iskre v Črnomlju. Danes šteje 190 delavcev, kolektiv pa od samega začetka dela na programu elektronskih kondenzatorjev.

Sindikata

Zastavili operativne naloge

Spremljanje socialnega položaja najbolj ogroženih delavcev v tovarni, zavzemanje za skrajšanje delovnega časa in prizadevanje za boljši ekonomski položaj podjetja so glavne naloge semiškega sindikata v letošnjem letu.

Ob že omenjenih pa bo semiška sindikalna organizacija podpirala, vzpodbujala in zahtevala izvajanje nalog, ki so bile postavljene ob izrednih novembrskih dogodkih v tovarni, spremljali bodo reorganizacijo delovne organizacije, prek poslovedenja in samoupravljanja bodo vplivali na izvajanje sindikalne liste, oz. drugih podobnih dokumentov itd.

Med operativnimi nalogami sindikata v Kondenzatorjih pa naštejmo le nekatere: sodelovanje

na zimskih športnih igrah SOZD Iskra, obravnava zaključnega računa in sprotne ocenjevanje gospodarjenja delovne organizacije, obravnava prioritarnih list za stanovanjske kredite in stanovanja pa družbenopolitično usposabljanje za bodoče funkcije sindikata in samoupravnih organov, sodelovanje na letnih igrah SOZD, vodenje razprav o statusnih dokumentih in opredelitev statusa sindikata v podjetju, ocena inventivne dejavnosti itd.

Šport

Občinsko sindikalno prvenstvo v streljanju z zračno puško

Pred dnevi je bilo v Črnomlju občinsko sindikalno prvenstvo v streljanju z zračno puško. Tudi semiška Iskra se je udeležila tega prvenstva z dvema moškima

ekipama in eno žensko. V moški konkurenci je zmagala Iskra I s 712 krogi pred Iskro II s 616 krogi in Rudnikom s 596 krogi.

Med posamezniki je bil najboljši Jože Ivanetič s 181 krogi pred Tomislavom Stoničem, prav tako s 181 krogi, toda slabšo zadnjo serijo, tretji je bil Milojko Pavlovič s 179 krogi.

V drugi ekipi sta dobro streljala Martin Ilenič s 175 krogi in Vili Pirš s 169 krogi.

Med ženskimi ekipami je zmagala Iskra Semič s 489 krogi.

Med posameznicami je zmagala Nežka Rauh z odličnim rezultatom 179 krogi izpred Milice Milavec s 159 krogi in Nevenko Žbogar s 151 krogi.

Tako upam, da strelci še vedno upravičijo svoj nastop na Delavskih športnih igrah.

Letos nas čakajo še kvalifikacije za republiško prvenstvo, »zlato puščico« in morda tudi vstop v »II. slovensko ligo«.

Tomislav Stonič

Nenehno v stiku z razvitim svetom

Povsem realna je trditev, da je 3700 članski kolektiv novogoriške Iskre posebej v zadnjih letih nenehno dokazoval, da so njegovi načrti, njegov pogled usmerjeni daleč v bodočnost in, da mu je sivina jugoslovanskega povprečja povsem tuja. To trditev lahko podkrepimo z mnogimi že doseženimi pozitivnimi rezultati, v ospredju so novi izdelki in nenazadnje, svojo bodočnost in perspektivo vidi kolektiv tudi v borbi z najkvalitetnejšimi svetovnimi in evropskimi proizvajalci avtoelektričnih in avtoelektronskih izdelkov.

Jamstvo za perspektivnejši prodor na razvite svetovne trge je le v lastnem znanju, najvišji kakovosti izdelkov, v korektnem odnosu do kupcev, v pravočasnih dobavah ter v prilagajanju in ponudbi revolucionarnih novosti trga iz programa te naše novogoriške delovne organizacije.

Prav tem novostim Avtoelektrika, oz. njena temeljna organizacija Inštitut za avtoelektriko dokaj uspešno sledi. Zato bomo danes nekoliko obširneje spregovorili o delu strokovnjakov in razvojnih nalogah, ki stojijo letos pred kolektivom iz te temeljne organizacije, ki je edina registrirana organizacija za opravljanje razvojno-raziskovalnih dejavnosti v novogoriški občini.

Plan razvojno-raziskovalnih nalog za letošnje leto so pripravili na temeljni osnovnih usmeritev in nalog v letu 1989 in srednjeročnega plana za obdobje do devetdesetega leta. Večina planiranih nalog je že v fazi izvajanja, kar z drugimi besedami pomeni, da so nadaljevanje iz minulega leta. Pri izvajanju nalog bodo uporabljali metodologijo dela, ki je predvidena v priručniku za zagotavljanje kakovosti (naj ob tem spomnimo, da je bilo minulo leto proglašeno za leto kakovosti v Avtoelektriki, zato je nastal Priručnik za zagotavljanje kakovosti), zato bodo morale biti že na začetku izvajanja nalog in zagotovitev nabave ustreznih merilnih in preizkuševalnih instrumentov ter naprav. Na tak način, pravijo, bodo tudi lažje sodelovali z vodilnimi evropskimi proizvajalci avtomobilov in avtoelektričnih ter avtoelektronskih izdelkov, nenazadnje pa so to tudi močna podlaga za dosego še boljših rezultatov, tako pri razvoju, kot pri celotnem inovacijskem procesu.

Poglejmo sedaj nekaj dejavnosti po posameznih področjih. Na področju razvoja zaganjalnikov za osebne avtomobile bodo v okviru družine zaganjalnikov s permanentnimi magneti AZE moči 0,8 kilovatov nadaljevali ali začeli z razvojem izvedenk zaganjalnikov za avtomobile Fiat Micra, Fiat Fire ter za novi poljski Fiat 126. Nadaljevali bodo z razvojem zaganjalnikov s permanentnimi magneti AZE moči 0,9 KW in zaganjalniki z reduktorjem in permanentnimi magneti moči 1,7 in 1,4 KW. Zaključili pa bodo z razvojem zaganjalnika

AZF s ciljem in možnostjo za vgradnjo na večje število motorjev za francosko firmo PSA (kar pomeni Peugeot, ki ima v svoji lasti tudi Citroen).

V okviru nalog za tovarno velikih zaganjalnikov bo dan poudarek dokončanju dopolnjevanja zaganjalnikov AZJ, ki zadovoljujejo višje kakovostne zahteve. Predvidevajo tudi pozitivno zaključitev homologacije za več znanih evropskih firm. V planu imajo tudi nadaljevanje razvoja zaganjalnikov AZK z elektromagnetnim podajanjem pastorka. V okviru zaganjalnikov AZL pa bodo razvili nekatere nove aplikacije in dokončali razvoj sklopke s kovanim pestom.

Področje za razvoj generatorjev bo podredilo delo dokončanju razvoja, oz. zaključitvi homologacij alternatorjev AAK za vozila Fiat, PSA, Renault, FSM in Lada. Nadaljevali bodo tudi aktivnosti na

razvoju alternatorjev, ki naj bodo imeli vgrajena notranja ventilatorja in vodotesnega alternatorja.

Razvoj motorjev bodo nadaljevali s širitvijo game motorjev s permanentnimi magneti. Zaključili bodo aktivnosti osnovnega razvoja motorjev AMK ter na osnovi tržne analize nadaljevali z razvojem motorjev AMP s premerom 150 mm. V smislu kompletiranja ponudbe motorjev bodo dokončali razvoj 12 in 24 voltnih stikal.

V okviru področja elektronike bodo glavne aktivnosti na razvoju vžigalnih sistemov, dokončanja razvoja različnih elektronskih relejev in stikal ter mikroelektronskih regulatorjev.

Področje za raziskave in razvoj posebnih izdelkov bo tudi letos dalo glavni poudarek raziskavam različnih izvedb suhih vžigalnih tuljav,

prižigalnikov za cigarete in elementov vžigalnega sistema.

V ljubljanski tovarni žarnic bo razvojni oddelek vlagal največje napore v razvoj različnih elektroluminiscenčnih displejev z ustreznimi krmilniki.

Razvojni oddelek tolminske Iskre AET ima v planu naloge s področja razvoja magnetnih vžigalnikov, vžigalnih sistemov, inženirske keramike in procesne avtomatizacije. Naloge so začrtane s ciljem in v smeri pokrivanja potreb razvoja njihovih največjih kupcev.

Tudi v letošnjem letu je predvideno izvajanje nalog, ki naj bi bile sofinancirane iz združenih sredstev na ravni SOZD Iskra in občinske raziskovalne skupnosti, so pa že zajete v okviru prej omenjenih nalog. Ti projekti so trije in sicer alternatorji z notranjima ventilatorjema, elektronski vžig za bencinske motorje in raziskava in razvoj enosmernih motorjev.

V tem sestavku smo seveda predstavili le glavne naloge, ki pa še zdaleč niso odraz stanja vseh aktivnosti, s katerimi se vsakodnevno srečujejo strokovnjaki TOZD Inštitut, saj je njihovo edino in osnovno pravilo, slediti novostim in potrebam domačega in tujega trga.

M. R.

Iskra Telematika

Centrala EWSD tudi za Krško

Sredi februarja so v Iskri Telematiki podpisali pogodbe o postavitvi glavne avtomatske telefonske centrale EWSD v Krškem, ki bo imela 2000 lokalnih priključkov in 690 digitalnih prenosnikov. Skupna vrednost posla je 6,5 milijarde dinarjev.

Pogodbe so podpisali: **Rajko Gerdovič**, direktor DO PTT Novo mesto, **Silvana Mozer**, podpredsednica izvršnega sveta skupščine občine in **Blaž Kavčič**, komercialni direktor Iskre Telematike.

Rajko Gerdovič: »Naše podjetje skrbi za telefonski promet v posavski in dolenski regiji. Trenutno imamo na tem območju 27.000 telefonskih naročnikov, oz. 15 telefonov na 100 prebivalcev. Zavedamo se, da brez sodobne telefonske centrale v omrežni skupini Krško, ki smo jo formirali z izidom novega telefonskega imenika, ne bi mogli zagotoviti kakovosti. Sedanja glavna centrala je namreč v crossbar tehniki. To je bil tudi razlog, da smo se skupaj z združenim delom in v koordinaciji izvršnega sveta sku-

pščine občine odločili za novo elektronsko centralo iz proizvodnje Siemens in Iskre, ki edina lahko omogoči perspektiven razvoj. Po-

trebna finančna sredstva bo zagotavljalo združeno delo; v tem smislu smo sprejeli družbeni dogovor, ne samo v zvezi s centralo, marveč za razreševanje problematike telefonije na področju celotne občine. Podobne dogovore imamo tudi z drugimi občinami, vendar smo v Krškem prišli najdlje. Postopno uresničujemo program, ki bo vsakor največja investicijska naložba v našem podjetju in v Posavju nasploh. Centrala naj bi bila vključena prihodnje leto in tako bomo dosegli slovensko povprečje glede števila telefonov na 100 prebivalcev.«

Kazimir Mohar, foto Dean Dubokovič

S podpisa pogodbe o dobavi centrale iz proizvodnje Siemens in Iskre v Krško

Upokojenci

»Vse lepo, predvsem pa trdnega zdravja ti želimo še na mnoga, mnoga leta.« To so bile ničkolikokrat izrečene besede, namenjene Srečku Humarju, ki se je na krajši, a toliko bolj prisrčni slavnosti poslovil od najožjih sodelavk in sodelavcev iz tovarne velikih zaganjalnikov in odšel v pokoj. V Iskro Avtoelektriko je prišel 1. aprila 1969 in opravljal vestno in natančno dela in naloge v oddelku brusilnice. Na slavnosti so mu v spomin na dolgo prehojeno pot poklonili spominsko darilo in cvetje, Srečko pa je obljubil, da bo ob vsaki ponujeni priložnosti še prišel na obisk, se zahvalil za vse podarjeno in zaželel celotnemu kolektivu še vrsto novih delovnih uspehov.

(M. R.)

Zahvale

Vsem sodelavcem v Iskri Kibernetiki se najlepše zahvaljujem za lepa darila in dobre želje ob odhodu v pokoj. Vsem želim veliko sreče, zdravja in uspehov pri nadaljnjem delu

Janko Fajfar

Ob odhodu v pokoj se lepo zahvaljujem vsem sodelavcem, posebno še sodelavcem v skladiščih in GPP, za prejeta darila in dobre želje. Vsem skupaj želim še veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva

Lojze Blaznik

Ob odhodu v pokoj se zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v Tovarni stikal za lepo darilo in dobre želje. Vsem skupaj želim veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva

Zofka Novak

Zanimivosti

Čudni čuvaj

Pierre Sauvin iz New Jerseyja je strokovnjak za elektroniko, njegov konjiček pa so rože. Pravzaprav se ukvarja v zasebnem življenju bolj z merjenjem, oz. ugotavljanjem elektronskih impulzov, s katerimi rastlina reagira na posamezne občutke.

Tako je med drugim ugotovil, da se sobna rastlina vedno zelo razveseli, kadar se s svojim avtom pripelje domov. Domislil se je, da bi to izkoristil na poseben način. Na filodendron je namestil elektronsko merilno napravo in kadar je prišel domov, je filodendron z impulzi veselja — seveda prek ojačevalnika

— odprl vrata garaže. Na TV-oddaji je na veliko začudenje gledalcev nazorno prikazal ves potek. Rastline namreč dobro vedo, kdo jih oskrbuje in neguje ter z njimi lepo ravna. Poglavitno pri vsem tem pa je, da rastlina ne more zamenjati gospodarja, ne podnevi ne ponoči. Noben drug človek, še posebno ne vlomilec, ne more sprožiti pri rastlini takega impulza veselja. (Technische Rundschau)

distični menihi v provinci Qinghai in ga odpeljali v samostan. Leta 1949 ga je priznala kitajska vlada pod Čangkajškom in ga ustoličila kot »visoko cenjenega modrijana«. Hkrati je bil poglavar samostana Tašilumpo in nasprotnik Dalaj Lame, ki tudi velja za božanstvo. Ko so Tibet zasedli Kitajci, je prišel pod njihov vpliv, medtem ko je Dalaj Lama zbežal v Indijo. Kljub temu se Pančen Lama z njim ni razšel. Zaradi tega je padel v nemilost za časa kulturne revolucije, podvržen je bil prevzgoji in zaprt. Leta 1978 so ga izvolili za poslanca Ljudskega kongresa in dve leti pozneje za podpredsednika parlamenta.

(Spiegel)

Zbral, prevedel
in priredil
Marjan Kralj

Zahvale

Ob nenadomestljivi izgubi moje drage mame

Josipine Berčič

se iskreno zahvaljujem svojim sodelavkam in sodelavcem v TOZD Razvojno-tehnološki center za vse izraze sožalja, prelep venec in spremstvo ob zadnjem slovesu

hčerka Marta Feldin z družino

Ob boleči izgubi moje mame

Marije Debenec

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v TOZD Stikala, za izraze sožalja, darovano cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njeni zadnji poti

hčerka Leopoldina Ržen

Ob tragični in boleči izgubi moje mami

Marije Božič

se iskreno zahvaljujem sodelavcem TOZD INŽENIRING-Projektiva za izražena sožalja in denarno pomoč

hčerka Narcisa Janežič z družino

Ob boleči izgubi mojega očeta se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem IIŠE, ki ste osebno ali na drugačen način izrazili razumevanje in sožalje. Hvala!

Sonja Kopač

Papirnata ura

Japonsko podjetje Sony je dalo na tržišče nenavadno uro — namreč iz papirja. Je zelo preprosta, vendar točno meri čas najmanj nekaj mesecev. Voda ji ne škoduje, ker je prevlečena z vinil zaščito. Uro »gotta watch« — tako jo namreč imenujejo — napaja baterija z vekom trajanja približno devet mesecev. Ker je Sony izdelal uro v različnih modelih, kupci kupijo kar več ur hkrati. Cena je nizka. Na Japonskem znaša 480 jenov, v ZDA pa komaj 4 dolarje. Tekoči kristal zanjo je izdelal japonski Seiko, večina drugih delov, vključno baterija pa izvira iz Hong Konga, medtem ko jo sestavljajo Kitajci. Popravilo ure ni predvideno, ker jo lastnik po določenem času vrže v smeti. Sony predvideva letno proizvodnjo osem milijonov kosov. Kupci za papirnate ure so predvsem mladi, zanje pa se zanimajo tudi podjetja, ki jih podeljujejo kot drobna darila. (Technische Rundschau)

Umrli je bog

Petdesetletni Pančen Lama, reinkarnacija Bude, je umrl v Šigaceju, ko mu je odpovedalo srce. Kot triletnega dečka so ga po določenih znamenjih na telesu odkrili bu-

Mali oglasi

Ugodno prodam barvni TV Hitachi, star dve leti z deklaracijo, ekran 34 cm in videorekorder Funaj. Informacije vsak delavnik do 15. na tel.: 571-671, int.: 410.

Prodajam 12 let starega fička, registriranega do poletja, z izredno dobrim motorjem, ki je prevozil 88.000 km. Bil je stalno garažiran. Tel.: 065/31-211, int. 571 — od 7. do 15. ure.

Prodajam vinograd s hiško, (eno-sobno) stanovanje z elektriko in vodovodom ter obširnimi inventarjem v bližini Brestanice. Lahko pa tudi zamenjam z lastniškim stanovanjem v Ljubljani. Ponudbe na tel. 061 343-912.

OD ANDSKIH LEDENIKOV DO AMAZONKE

FRANCI VOGRIN

5

1. 6. Ponoči smo imeli alarm. Vili je pustil teniške copate pred šotorom in jih pokrili s klobukom. Sredi noči ga prebudil sopihanje. Pogleda iz šotora in vidi kravo, klobuk pa v njenem gobcu. Skoči ven in po kratkem prerivanju reši klobuk, sicer nekoliko požvečen, vendar še uporaben. Iz šotora vprije Bojan, naj pogledamo prežvečen kupček slame nekaj deset metrov stran, razen tega pa se je rogati stvar lotiti tudi posode, v kateri smo kuhali večerjo, saj veste, juhico. Ni ji sicer uspelo, da bi jo požrla, zvala pa jo je kar precej.

Prišel je Indijanec z dvema osloma. Povedal je, da je en mladič, ter da bo šel zraven kot vajenec. Nahrbtnike je naložil na mamo in odrinemo proti baznemu taboru za Pisco. Kmalu se je pokazalo, da je današnji oasel precej počasnejši od prejšnjega. Hropel je in prdel, Indijanec ga je pregovarjal s kamenjem in brkami, rezultat pa je bil ta, da smo za pot, ki normalno traja tri ure, porabili pet ur. Vili je rekel, da mu tempo izredno odgovarja, saj bi drugače izpustil dušo. Srečamo Američana, ki sta ga višina in driska dobro izdelala in se komaj vleče v dolino. Ko smo prispeli do baznega tabora, sta tam bili dve odpravi, angleška za Huascarana in avstrijska, ti so tisto jutro šli na Pisco.

Odpravimo se proti Piscu. Malo smo pozni, hitimo proti ledeniku, Bojan pa se kuja in pravi, da ne bo več nosil šotora. Ker si te časti tudi midva z Vilijem ne želiva, ga skrije pod skalo in kmalu pridemo na rob ledenika. Pogled, ki se je odprl pred nami, je čudovit in srhljiv obenem. Ledenik, ki se začne pod Huascaranom, je širok okrog štiri kilometre, poln smaragdno zelenih jezer, v katerih se krušijo plazovi gruša in ledu. Nad njim pobočja Huascarana in Pisca, s katerih se od časa do časa čuje bobnenje plazov. Iskali smo prehod, vendar ga nismo našli. Če bi šli okrog ledenika, bi potrebovali šest do osem ur. Ker je bilo do mraka le še dve uri časa, pa tudi hrane smo imeli dovolj le za dva dni, se odločimo za povratek v bazni tabor. Bojan seveda zgreši skalo, kjer je pustil šotor in že v mraku se vrnemo v bazni tabor. Kmalu za nami so začeli prihajati Avstrijci iz Pisca. Na smrt utrujeni so kar padali čez nas. Prišel je tudi en od dvojice, ki smo jih srečali v dolini. Povedal nam je, da so imeli smolo. En je zbolel, pljučna embolija, drugi pa je dobil srčni napad in le hitra pomoč zdravnice iz švicarske odprave, ki je taborila pod Piscom in kisik sta preprečila najhujše. Zatopljeni vsak v svoje misli se zavlečemo v bivak vreče. Mogoče le podcenjujemo nevarnosti, ki se pojavljajo na teh višinah, oziroma precenjujemo svoje sposobnosti.

2. 6. Zjutraj se je Bojan, preklinjajoč sebe in naju, odpravil po šotor, z Vilijem pa strmiva v strmino nad nami in ponavljava znano: »Gora ni nora, nor je tisti, ki gre gor!« Ko se je Bojan vrnil s šotorom, smo pospravili opremo in odšli v dolino. Nedaleč stran smo opazili tri vikunje, kar je precejšnja redkost. Tem živalim preti iztrebljenje, čeprav so zaščiteni.

Na skali ob poti je sedel Američan, ki smo ga prejšnji dan srečali. Povedal nam je, da je že boljši, da je trikrat jedel in dosti pil ter da gre sedaj po opremo. Zaželeli smo mu srečo. V dolini je taborilo precej mladih popotnikov in ljubiteljev narave iz vsega sveta. Zraven potoka je sedela večja skupina deklet in fantov. Vprašajo nas, od kod smo. Ko povemo, da smo iz Jugoslavije ena od deklet pove, da so njeni predniki iz Slovenije, vendar ne ve iz katerega kraja. Malo smo še klepetali, bili so iz ZDA in že nekaj tednov so taborili tam.

Imeli smo srečo, da je do drugega jetera pripeljal turistični minibus, pogodili smo se za ceno in problem transporta je bil rešen. Imeli smo dve simpatični sopotnici, Gisele in Ano Mario iz Lime, ki sta bili v Huarazu na počitnicah. Spotoma smo se ustavili še v prijetni restavraciji

ki v kitajskem stilu, z jezercem in mostički. Hitro smo pozabili na utrujenost, se dogovorili z dekleti za zvečer in Vilijev komentar ni izostal: »Kaj za vraga me vlečeta v breg, če pa je v dolini tako lepo?«

Po prihodu v Huaraz gremo na pivo in srečamo Avstrijce, ki proslavljajo srečen povratek. Oba bolnika sta sicer v bolnici, vendar je njuno stanje dobro. Izmenjamo naslove in se dogovorimo za obisk tirolskih gora.

Večerjo si privoščimo pri Pepeju, v prijetnem lokalu, kjer dobimo obilnejše porcije, ker smo prvi gosti iz Jugoslavije. Nato pa v Tampo, kjer smo dogovorjeni s sopotnicami. Bil je prav prijeten večer, le piva je bilo malo preveč.

3. 6. Po krepčilnem zajtrku pri Pujsu, kakor smo krstili lokal Las Puyas, kjer imajo odlične tortile, smo se odpravili na potep po Huarazu, nakupili nekaj spominkov in razglednic. Zaman pa smo iskali znamke, zmanjkalo. Srečali smo kolege iz druge odprave, odpravljali so se na Artesonraju. Vili jim je razložil, kako smo se bili prisiljeni vrniti od tam zaradi slabega vremena. Vendar bodo poskusili, saj jim je dovolj posejanja v Huarazu. Na zadnjem potu v gore je šel z njimi Marko Ažman iz Kranja, ki se je nekaj dni kasneje smrtno onesrečil pri skoku s padalom iz Artesonraja. Gore so spet zahtevale davek.

Če vas pot kdaj zanese v Huaraz, naj vam priporočim picerijo Mamma mia, kjer imajo odlične pice, ki jih pečejo na odprtem ognju. Pa še simpatična dekleta prihajajo v ta lokal. Žal pa smo morali na pot, na celonočno vožnjo nazaj v Limo.

4. 6. Prebujta se jutro, vse turobno in sivo. Prihajamo v Limo. Vili pravi, da izgleda okolica kot da jo je opustošil potres ali vojna. Nedokončane hiše, cele četrti porušene, verjetno bodo gradili nova naselja, pa še umazanija in jutranja megla. Nič kaj prijetna okolica. Odpravimo se v Karino, naš hotel in bazo v Limi. Pokličem ambasado, nobenih novic. Po počitku se vsak zase odpravimo na ogled Lime. Če predlogo tičiš skupaj, je potrebno včasih zamenjati družbo.

Zvečer se dobimo in gremo v penjo Hatuchay. Vrstijo se različni folklorni ansambli ter pesmi, glasba in plesi vseh delov Peruja. Zbere se prijetna družba in soplesalka Claudija me pošteno utruji. Glasba je poskočna in takšni so tudi njihovi plesi. Ob dveh zjutraj se odpravimo in povzročimo pravo nervozo pri var-

nostnikih pri izhodu. Dekleta opozarjajo, naj čuvajo torbice. Mrzlično iščejo taksije in so vidno olajšani, ko se odpeljemo. Smo v predelu Rimac, ki je bil včasih center starega kolonialnega mesta, sedaj pa je center kriminala. Brezposelnost je velika, več kot 30 odstotna, revščina neznosna. Sami pravijo, da je v Peruju milijon bogatašev, štiri milijone srednjega sloja in petnajst milijonov revežev. Zato ni čudno, da je toliko kriminala.

5. 6. Z Vilijem greva na ogled mesta. Vodička nam razloži zgodovino Peruja in Lime. Limo je ustanovil Francisco Pizarro leta 1535 ter jo postavil za glavno mesto osvojenih ozemelj v Južni Ameriki. V okviru ogleda smo obiskali tudi muzej v družinski hiši družine Aliaga. Ze šestnajst rodov te družine živi v tej hiši, pravi Aliaga je prišel s Pizzarom v Južno Ameriko. Družina Aliaga je še danes zelo bogata in ima močan vpliv. Ekskluzivno pravico obiska te hiše imajo gostje potovalne agencije Vista, ker je lastnik le te poročen z žensko iz družine Aliaga.

Ogledali smo si katedralo, samostan Santo Domingo, nove predele Lime ter cvrti trg. Povsod smo videli dosti uličnih prodajalcev. Vodička nam je povedala, da jih je samo v Limi 300.000. Prodajajo vse mogoče stvari: slaščice, sadje, tekstil, tehnične predmete, med njimi pa se motajo čistilci čevljev, otroci, stari od šest let naprej. Ves čas se jih oteparamo, čeprav so vztrajni in bi nam radi očistili teniške copate. Odpeljali smo se do barriera v četrti Rimac. Skozi to četrto teče Rio Rimac — v prevodu iz jezika Quechua Indijancev to pomeni glasna reka — ki je dobila to ime zaradi valjajočega se kamenja, ki ga narasla reka spomladi nosi iz Andov.

Klima je v Limi neobičajna. Od sedem do devet mesecev je oblačno in megleno, vendar je zelo malo padavin, čeprav Lima leži v tropskem pasu. Zjutraj so ulice vlažne od megle, tako, da je asfalt prav spolzek od vlažne umazanije.

6. 6. Zgodaj zjutraj dobimo taksi, predpotopno limuzino, za skoraj polovično ceno od normalne. Oddahnemo se, ko prispemo do letališča, saj smo bili ves čas v dvomih, ali bo kašljajoča in škripajoča škatla vzdržala. Z DC-8 letimo do Cusca, stare inkovske prestolnice. Polet je bil zanimiv, saj smo ponekod leteli med zasneženimi vrhovi Andov. Na letališču v Cuscu se nagnete okrog nas nekaj taksistov, ki se skoraj sprejo, kdo naj bi nas peljal. Odrešimo jih s salo-

monsko rešitvijo — gremo z avtobusom. Namestimo se v hotel in gremo na ogled mesta. Mesto nam je všeč, čeprav leži na višini 3400 metrov, je v mestu in okolici precej zelenja. Precej je arhitektonsko zanimivih zgradb, mnoge od njih so zgrajene na temeljih starih inkovskih zgradb in utrb. Ohranjene so cele ulice, zgrajene v inkovskih časih, okrog leta 1200. Zidovi so iz kamnitih kvadrov, brez malte so povezani v izredno trdno celoto. Kvadri so obdelani tako natančno, da v režo ne moreš potisniti niti konice noža.

Odšli smo na železniško postajo, da bi kupili karte do Machu Picchu. Postavimo se v dolgo vrsto in šele pri blagajni ugotovimo, da prodajajo karte za popoldanski vlak, ne pa za naslednji dan. V Vrsti smo se našli s trojico iz Krškega, s katerimi smo bili skupaj v Huarazu. Izmenjali smo koristne informacije, saj potujemo v nasprotnih smereh. Popoldne smo se postavili še enkrat v vrsto in končno le dobili karte. Machu Picchu je znamenitost, ki privablja množice turistov iz vsega sveta. Vrste za karte so zelo dolge, predvsem za normalen vlak, tako da za red skrbi policija. Na Machu Picchu sicer vozi poseben turistični vlak, ki pa je zelo drag, cel aranžma stane okrog sedem starih milijončkov.

Popoldne smo odšli na hrib nad mestom, kjer so ruševine Sacsayhuaman. Tu je bila inkovska utrdba, sestavljena iz 21 utrjenih zgradb. V vsaki pa je lahko bilo 1000 vojščakov. Utrdba so porušili Španci, kamnite kvadre so uporabili za gradnjo v Cuscu. Ponovno smo občudovali graditeljsko sposobnost Inkov, saj so veliki bloki, težki po 150 ton (največji 360 ton — 11 x 6 x 2 m) sestavljeni tako, da se lahko upirajo tudi najmočnejšim potresom. Ohranjenih je le nekaj zidov in temeljev.

Ogledamo si mesto, v centru mesta smo odkrili cel labirint pasaž moderno urejenega trgovskega središča. Trgovnice so dobro založene. Vili izgubi stavo ter plača večerjo. Z Bojanom si privoščiva kraljevsko večerjo z več jedmi, Vili škripa z zobmi. Privoščimo si tudi zelo dobro vino Tacuma, ki ga pridelujejo v Peruju v kooperaciji s Francozi. Z Bojanom tako dolgo draživa Vilija, ki je že ves tečen, sedaj pa mora seči kar globoko v žep, da se na koncu kar sprejo.

Mučni me prehlad in imam zvišano temperaturo, tako da se hitro odpravim spat.

Valle de la Luna — pri La Pazu

Izlet na Snežnik

Drugo soboto v marcu, torej 11. 3. bo že naslednji izlet Iskrinega planinskega društva, tokrat na Snežnik. Dobili se bomo ob 7-ih pred dvorano Tivoli v Ljubljani in se z osebnimi avtomobili odpeljali do Leskove doline, od tam pa se povzpeli na Snežnik. Sprva je bilo mišljeno, da bo to turno-smučarski izlet, ob vseh teh križih in težavah z letošnjo zimo pa si še ne upamo napovedovati, ali bomo imeli s seboj tudi smuči ali samo gozdarje.

Izlet bo vodil Tomaž Planina, prijavite pa se pri Bredi Jančar po telefonu 556-141/506.

Planinska sekcija kranjskih DO Iskra

PLANINSKI OBVEŠČEVALEC

Planinski izleti v marcu

Planinke in planince, ljubitelje izletov iz DO-Iskra v Kranju obveščamo, da bo planinska sekcija DO-Iskre organizirala v mesecu marcu naslednje planinske izlete in udeležbe na pohodih:

- 18. III. (sobota) — Lipanca — Debela peč (turno smučarski)
- 26. III. (nedelja) — Porezen (spominski pohod)

Iz razpisov za posamezne izlete, ki bodo objavljeni tudi v glasilu Iskra in na oglasnih deskah v DO, bodo razvidni vsi podatki o posameznem izletu (prevoz, cena, prijavljanje itd).

Obveščamo vas tudi, da se v marcu lahko udeležite nekaterih tradicionalnih spominskih pohodov, na katere matično planinsko društvo organizira prevoz:

- 5. III. (nedelja) — Arihova peč
- 12. III. (nedelja) — Snežnik
- 26. III. (nedelja) — Porezen

Razpisi za navedene pohode bodo objavljeni v glasilu — GLAS.

Vse informacije pa lahko dobite v pisarni PD-Kranj (tel.: 22-823), kjer se lahko tudi prijavite.

Vabljeni na izlete!

Slovenski orodjarji delujemo dokaj povezano v okviru Gospodarske zbornice Slovenije, oz. odbora za orodjarstvo pri njenem splošnem združenju za kovinsko-predevalno industrijo. Naloge odbora so predvsem skrb za nadaljnji razvoj orodjarstva v Sloveniji, pridobivanje in usmerjanje kadrov, organiziranje skupnih akcij in vsakoletnih seminarjev ter postavitev lastnega sistema za tipizacijo orodij. V odboru sodelujejo predvsem direktorji vseh slovenskih orodjar in drugi strokovnjaki.

Pogrešali smo organizacijo, ki bi bolje povezovala neposredne proizvajalce — izdelovalce orodij, oz. dopolnjevala aktivnosti, ki jih omenjeni odbor pri GZS zaradi objektivnih razlogov ne more izvajati. Zato je iz večjih orodjar ob podpori odbora in gospodarske zbornice prišla pobuda za ustanavljanje društev orodjarjev po regijah in Zveze orodjarjev Slovenije. To je tudi pogoj za ustanovitev Zveze orodjarjev Jugoslavije. Sedaj že delujeta dve širši zvezi in sicer na Hrvaškem in v Srbiji.

Naloge Zveze orodjarjev Slovenije in regijskih društev so naslednje:

- spremljanje razvoja in tehnologije orodjarstva v svetu, prenos znanja v lastno prakso, organizacija dela in v proizvodnjo;

- izdaja standardov in tipizacija za tista področja orodij, kjer ni možnosti in zanimanja zveznih in republiških ustanov;

- usmerjanje, vzgoja in dodatno

izobraževanje kadrov za orodjarstvo;

- medsebojno sporazumevanje in izmenjava izkušenj, bolj povezano delo in specializacija dela v okviru regij;

- povezovanje z zvezami v Jugoslaviji, da bi dosegli hitrejši razvoj orodjarstva, usmerjanje programov, delitev dela, zmanjšanje uvoza in izrabo prostih zmogljivosti itd.

Slovenski orodjarji smo bili v šestdesetih letih že povezani v Zvezi orodjarjev Slovenije, vendar je zveza razpadla zaradi negativnih pojavov v nekaterih društvih. Sedaj v Sloveniji delujeta le društvi v Ljubljani in Celju.

Na pobudo republiškega iniciativnega odbora je bilo v letu 1988 ustanovljeno tudi Društvo orodjarjev Gorenjske. Po začetnih težavah, registraciji, volitvah in zbiranju članov je društvo začelo z delom. V zadnjem četrletju preteklega leta smo izvedli tri predavanja, ki se jih je udeležilo poprečno 60 članov. Udeleženci so bili zadovoljni z vsebino dosedanjih predavanj in si jih še želijo. Na njih smo obravnavali:

- metodično konstruiranje orodij za obdelavo pločevine;
- vpliv zalivanja forme pri predelavi termoplastov;
- brušenje, brusne plošče in probleme brušenja.

V Društvo orodjarjev Gorenjske je včlanjenih 700 orodjarjev iz družbenega in zasebnega sektorja vseh petih gorenjskih občin. Izvršni odbor društva si je zadal nalogo, da v društvo pritegne še več novih članov iz zasebnega sektorja. Tako bo že v tem mesecu poslal vabila za predavanje in vključitev v društvo vsem članom gorenjskih obrtnih združenj, ki se bavijo z orodjarstvom.

Zaradi finančnih težav se je izvršni odbor odločil, da se bo v prihodnje posvetil predvsem organiziranju predavanj. Februarja bodo povabili strokovnjake firme SINTAL iz Zagreba, ki bodo predavali o odrezovanju na rezkalnih in stružnih strojih z njihovimi odrezilnimi orodji; v marcu pa bodo strokovnjaki iz Železarne Ravne predavali o orodnih jeklih, kaljenju in preizkusih. Društvo se dogovarja tudi z znanimi proizvajalci rezilnega orodja za orodjarstvo FLIS iz Avstrije, SANDWIK iz Švedske ter s proizvajalcem orodjarskih standardnih delov HASCO iz Avstrije. Društvo orodjarjev Gorenjske se pri organizaciji strokovnih predavanj povezuje tudi s kranjskim društvom inženirjev in tehnikov.

Branko Jereb

AVTOR	PRŠILO	STAROGRŠKI DIDAKT. PESNIK	APOSTROFA V PESNIŠTVU	VRSTA JEDI	SIJ VELIKO RAZKOSJE	TELUR	PRISTAŠ ARJUEVGA NAUKA	UP
POSLOPJE KJER PREBIVAJO NUNE								
PRVA IZVEDBA UMETN. DELA								
ORAČ (ZASTARELO)						IGOR DEKLEVA		
NEON						VISOK GORSKI VRH		
AVTOR RUDI MURN	OČE	GORA NAD KOBARIDOM	EDWARD YOUNG ZMIKAVT	PREPROSTA HISA ZAJEDALEC S PODOLG. TELESOM				AMERIŠKA KUKAVICA
URADNI SPIS		RIMSKA SEST	ČHOV ANTON EDVARD KARDELJ		ARGON	HRVAŠKI -PETROL-		
ŽELEZNA PREČNA GREDA						PREBIVALEC URALA SAMOJED		
TRGOVEC S STARI-NAMI						PIANIST BERTON-CELJ		